Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 155 (15778) | 1981 оной июлиин 5, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Мүнөөдэр—Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

УРГАЛТА, ХУБИЛАЛТА ЕХЭ

Мүнөөдэр минии нүхэд — уһан замшад заншалта һайндэрөө урма баяртайгаар угтажа байна. Жэл бүри энэ заншалта үдэрые орон доторнай тэмдэглэлгэ хадаа арадай ажахыда манай оруулдаг хубитые сэгнэһэн ушар гээд тоологшоб.

Манай Улаан-Үдын портын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив энэ һайндэрөө эрхим амжалтануудаар угтаа. Арбадахи табан жэлэймнай түсэб, уялганууд гүйсэд бэелүүлэгдээ һэн. Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулан абаһан уялгануудаашье сүм дүүргээ һэмди. Мүнөө КПСС-эй съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдон хүдэлжэ байнабди. Энэ хахад жэлэймнай түсэбүүдшье дүүргэгдээ. Жэшээнь байгша оной зургаан һара соо арадай ажахын 490 мянган тонно ашаа зөөхэ байгаа һаа, 518,7 мянган тонно зөөжэ, түсэбэй дүүргэлтые 105,8 процентдэ хүргэһэн байнабди. Ашаанай эрьесын түсэб 74 мянган тонно-километрээр үлүүлэгдээ. Портнуудай хүдэлмэрилэгшэд 830,5 мянган тонно ашаа буулгаха, ашаха түсэбтэй аад, тэрэнээ 896,5 мянган тоннодо хүргөө.

Энэ жэлэй навигациешье урдынхиһаа эртэ эхилээбди. Урдань май һарын хахад багаар эхилдэг байһан һаа, мүнөө жэлдэ эгээл түрүүшымнай баржанууд Итанцаһаа Ильинкэ хүрэтэр модо шэрэжэ, апрелиин 24-дэ рейсдэ гараа һэн. Мүн тиихэдэ майн 1-нэй үдэр «Мир» теплоход шулуу нүүрһээр ашаалагдаһан баржа түлхин Бэшүүрэй район руу зорёо бэлэй.

Коллективнай бухы дээрээ яһала амжалтатай хүдэлнэ. Гэбэшье дутагдалнай үшөөл олон. Жэшээнь, Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр һаланууды урадхуулгын май һарын түсэб оройдоол 80,7 процент, июниинхинь 80,1 процент дүүргэгдэһэн байна. Энэ талаар бидэ «Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудта, түсхайлан хэлэбэл, Итанцын леспромхозойхидто гомдолтойбди. Машина, техникэ дутагдана гэһэн гү, али ондоошье элдэб шалтагаануудые урдаа баряад, тэдэнэр бидэниие модоор ханганагүй. Тэрээнһээ боложо, манай теплоходууд миин зогсохо баатай болоно. Энэ гээгдэлнүүдээ бидэн харюулхые оролдон, шулуу нүүрһэ, элһэ, граай зөөхэ хүдэлмэрээ шангадхаха баатай болоно гээшэбди.

Би эндэ, Улаан-Үдын портдо, 1953 онһоо хойшо хүдэлнэб. Хорин наймадахи жэлни ябажа байна. Новосибирскын гол мүрэнэй флодой училищи дүүргээд, диспетчерээр хүдэлхэеэ ерэһэн хүм. Зургаан табан жэлые хүдэлжэ гараа б. Энэ хугасаа соо мүрэнэй флодто, мүн манай портдо болоһон хубилалтанууд минии нюдэн дээрэ үнгэрөө. Тэрээндэ өөрөөшье хабаадалсажа, шадаха зэргээрээ хубитаяа оруулалсаһан байхаб.

Минии эгээл түрүүшынхеэ ерэхэдэ, Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр үшөө пароходууд ябаһаар байгаа. «Чойбалсан» гэжэ пассажирска пароход, туд-тудтаа 26—27 хүнһөө бүридэһэн экипажнуудтай «Дружба», «Мир» гэхэ мэтэ хуушан түхэлэй зургаан теплоход тамарагша һэн. Тиихэдэ жэл соо зөөһэн ашаамнай мүнөөнэй нэгэ һарын хэмжээнэй зэргэ байгаа.

Тэрэ гэһээр ехэ хубилалта болоо. Мүнөө «Заря» гэжэ түргэн ябадалта теплоходууд пассажирнуудые зөөнэ. 242 хүниие нэгэ доро һуулгаха «Москва» түхэлэй теплоход Сэлэнгэ дээгүүр сэнгэлгын рейсдэ үдэр бүри гарана. Оройдоол 6—7 хүнһөө бүридэһэн экипажаар жолоодогдодог «РТ-304», «РТ-305» түхэлэй ашаанай теплоходууд ябана.

Портдохи хүдэлмэримнайшье оньһожоруулагдана. Шэнэ түхэлэй венгерскэ кран табигдажа, гэр ажал гүйсэд усадхагдаа. Урдань нефтепродуктнууд нэмэл баржанууд дээрэ зөөгдэдэг байһан һаа, мүнөө шэнэ танкернууд бии болоо. Уһан дээрэ тамарагшадай ажалай эрхэ байдал һайжараа.

Иимэ үедэ ажаһууха, ажаллахадашье урматайл. Тиимэһээ бидэ ажалай үндэһэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр республикынгаа арадай ажахын арбан нэгэдэхи табан жэлэй ба 1981 оной түсэбүүдые дүүргэлгэдэ хубитаяа оруулхабди.

П. ЛЮБАЛИНСКИЙ,
Улаан-Үдын портын ахамад диспетчер.

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Флодые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, ашаанууд болон пассажирнуудые зөөлгын хэрэг бүри һайнаар эмхидхэхэ гээшэ ороной морягуудай, гол мүрэнэйхидэй урда КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгонууд болоно. Совет флот арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түсхай суднануудтай — контейнеровозуудтай, ролкернуудтай, лихтеровозуудтай, «Гол мүрэн-далай» гэһэн түхэлэй суднануудтай, ледоколнуудтай болохо. Иимэ суднанууд транспортын гаргашануудые нилээд хороохо, ашаа зөөлгын хэмжээе ехэ болгохо байха.

Июлиин 3-да Москвада болоһон, Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанда хабаадагшад энээн тухай хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь А. П. Кириленко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша К. С. Симонов, министерствэнүүд болон албан зургаанай хүтэлбэрилэгшэд, социалис мүрысөөгөөр илагшад, ниислэл хотын олонитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко элидхэл хэбэ.

Ороной флодой хүдэлмэриие саашань улам һайжаруулхын, түсэбтэ табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдолго хүсэлэлгэ гаргахабди гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

ХАБАРОВСКА ХИЗААР. **Ажалай Улаан Тугай орденто Ванино портын коллективтэ өөрынгөө һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Коллективэй докернууд ашаа тээхэ, буулгаха ажалаа хододоо сагһаань урид дүүргэдэг заншалтай. Даабариһаа гадуур 30 мянган тонно арадай ажахын шухала ашаан буулгагдаһан, тээгдэһэн байна.**

Энэ жэлэй тамаралгын хаһада холын Хойто зүгэй районуудта 100 мянган тонно ашаан эльгээгдэхээр түсэблэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: портын ашаанай эгээл ехээр буулгагдадаг, тээгдэдэг гурбадахи районой докернууд (зүүн гарһаа) В. П. Береза, К. И. Целинскин, В. Э. Бенке, В. Н. Михайлов.

ТАСС-ай фотохронико.

«КПСС— СОВЕТ АРАДАЙ МАНЛАЙ»

Уржадэр КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо «КПСС — совет арадай манлай» гэһэн темээр научно-практическа конференци болобо. Конференции дээрэ «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ партиие саашадань хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ, тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлхэ тухай» элидхэл партиин горкомой секретарь **Г. Д. Басаев** хэбэ.

Партийна хүдэлмэриин онол аргануудые саашадань һайжаруулха, партиин доторой ажабайдалые эдэбхижүүлхэ тушаа авиазаводой парткомой секретарь **В. К. Агалов** элидхэбэ. «Продукциин шанарые улам дээшэлүүлхэ, материальна болон энергетическэ хэрэгсэлнүүдтэ арьбалалта хангахын талаар партийна организацинуудай хүдэлмэриин түхэл маягууд ба онол арганууд тухай» элидхэл КПСС-эй Советскэ райкомой секретарь **П. А. Чукреев** хэһэн байна.

«Үзэл сурталай хүдэлмэриин шанар шэнжые улам дээшэлүүлгэ — партийна организацинуудай гол зорилго» гэһэн КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь **В. Л. Кургузовай** элидхэл ехэл анхаралтайгаар шагнагдаа.

Тэрэшэлэн прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй парткомой секретариин орлогшо **А. А. Горобец**, «Теплоприбор» заводой парткомой секретарь **А. А. Варфоломеев**, Улаан-Үдын Горпромторгын партийна организациин секретарь **Н. П. Елисеев** гэгшэд конференци дээрэ элидхэлнүүдые хээ.

Манай корр.

ЛИТЕРАТУРА АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ, ХҮГЖЭЛТЭ ДЭБЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

СССР-эй УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ VII СЪЕЗДҺЭЭ

Совет уран зохёолшод арад түмэнэй зохёон байгуулхы хэрэгүүдтэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ хабаадаха уялгатай, тэрэнэй тула элсүүлэгдэнхэй байһанаа үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэ гэжэ СССР-эй уран зохёолшодой VII съездын делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор мэдүүлэгдэнэ. Энэ съезд июлиин 3-да Москвада, Кремлиин Ехэ ордон дотор хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлбэ.

Мүнөө сагай литературын хүгжэлтэ үргэн хөөрэлдөөнэй үедэ гүн гүнзэгыгөөр, бүхы талаараа шэнжэлэгдэнэ, уран үгын искусствын бүхы түхэл ба жанрнуудай мүнөөнэй байдал ехэ эрилтэтэйгээр, партийна хараа бодолтойгоор зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Түсхай комиссинуудай хүдэлмэриин дүнгүүд тухайда **Р. Рождественский** («Телевидени ба радиодо зорюулагдаһан литература—уран зохёол бүтээлэй хуби болоно»), **Ю. Суровцев** («Соёл болбосоролой талаар дүй дүршэлөө халан абалсалга ба совет хүнүүдые интернациональна суртал бодолтойгоор хүмүүжүүлгын хэрэгтэ уран зохёолой оршуулгын удха шанар»), **А. Салынский** («Социалис обществын болото байдал. Совет драматургидахи мүнөө сагай хүнэй образ»), **Б. Олейник** («70-аад онуудай поэзи: социальна ёһо гуримай ба хүмүүжүүлгын дэбжэлтэ») элидхээ.

Үнгэрһэн дайнай һургаалнуудта хабаатай темэ, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахин хангалгын түлөө уран зохёолшын харюусалга гэһэн бодол олон нүхэдэй үгэнүүд дотор нэбтэрэнхэй байгаа.

Манай олон үндэһэ яһатантай совет арадай эрхим оюун бэлигтэнэй оролдолго хүсэлэлгөөр дайн тухай олон зохёолнууд бүтээгдэнхэй. Гэхэтэй хамта «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн» гэһэн нииитэ нэрэтэй олон томһоо бүридэһэн библиотекэ хэблэн гаргажа эхилхые уран зохёолшо **В. Быков** (Белорусси) дурадхаа. Тиимэ библиотекэ фашизмые илагшадай гайхамшаг баатаршалгые арад зоной сэдьхэл бололдо мүнхэлхэ ябадалда туһалха, агууехэ дайн тухай уран зохёолой шэнэ толи, ерээдүйн үетэндэ манай захяа болохо гэбэ.

Ч. Айтматов (Киргизи) уран зохёол бүтээлнүүдтэ хабаатай олон һанамжа хэлэбэ. Тэрэнэй һанамжын ёһоор, «Хүдөөгэй прозо» гэдэг — 1970-аад онуудай совет литературын эрхим түйлалта болоно. Хүдөөгэй байдал харуулдаг зохёолшодой эрхим номууд арад зондо, түрэл газар дайдалаа ехээр дурлаһан мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй байна. Гэхэ зуура, тиимэ зохёолнуудай темые үргэдхэхөөр саг болоо, хүдөө нютагта хабаатай прозын талмайнууд дээрэ шэнэ «худагуудые» малтажа захалхаар болоо гэнэ.

М. Ибрагимов (Азербайджан), **П. Куусберг** (Эстони), **П. Боцу (Молдави)**, **В. Пьеросян** (Армени), **М. Каноат** (Таджикистан), **А. Малдонис** (Литва), **Т. Курбанов** (Туркмени), **Д. Кугультинов** (Хальмагай АССР), **Т. Аскаров** (Киргизи), **Г. Приеде** (Латви), **А. Проханов** (Москва) гэгшэд хүниие үзэл бодолой, ёһо гуримай талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ олон үндэһэ яһатанай совет литературын дүүргэдэг үүргэ тухай, уран зохёолшодой зохёол бүтээлэй ба нииитын эдэбхиие улам дээшэлүүлхэ тухай хэлээ.

Хилын саанахи литературна олониитын түлөөлэгшэд **Любомир Левчев** (Болгари), **Онелио Хорхе Кардосо** (Куба), **Герман Кант** (ГДР), **Асадулла Хабиб** (Афганистан), **Ян Козак** (Чехословаки), «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат **Джеймс Олдридж** (Великобритани), **Сретен Асанович** (Югослави), **Нгуен Динь Тхи** (Вьетнам), **Умашанкар Джоши** (Инди), **Урбану Тавареш Родригеш** (Португали) СССР-эй уран зохёолшодой VII съездэ амаршалгануудтайгаар хандаба.

Үгэ хэлэлгэеэ дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Тоосоото үе соо СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин хэһэн хүдэлмэриие хангалтатайда тоолохо дурадхал оробо гэжэ заседаниин түрүүлэгшэ мэдээсээ. Энэ дурадхалые съездын делегадууд бүгэдын дуугаар батална.

Удаа тээнь делегадууд СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной хүтэлбэрилхы органуудые һунгажа захалаа.

Съезд үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

БАЯРАЙ СУГЛААН

КПСС-эй ЦК-гай, РСФСР-эй Верховно Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй орган — «Советская Россия» газетын түрүүшын номерой гараһаар 25 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан июлиин 3-да болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таһагые даагша Е. М. Тяжельников, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд президиумдэ һууба.

«Советская Россия» газетын ахамад редактор М. Ф. Ненашев элидхэл хээ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг нэгэн һаналтайгаар баталан абаба. Хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд саашадаашье КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ партиин үнэн туһалагшадынь байха гэжэ тэрэ бэшэг дотороо найдуулна.

(ТАСС).

МОСКВАҺАА МОРДОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев амархаяа июлиин 3-да Москваһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэ тэрэниие үдэшөө.

(ТАСС).

Түнхэнэй райондо зунай үедэ һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөн шанга эршэтэйгээр дэлгэрнэ. Эндэхи «Маяк» колхозой малшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо район соогоо түрүүлжэ ябаһан габьяатай. Колхозой Далахайн фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбые дүүргэлгэдэ горитой хубитаяа оруулна. Энэ фермэдэ олон жэлэй туршада Радна Санжихаева һаалишанаар хүдэлдэг юм. Дүй дүршэлөөр баян болоһон энэ нүхэрнай мүнөө жэлдэшье мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсаһаар. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һаранuудай туршада тэрэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1500 килограмм һү һааһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто һаалишан **Р. Санжихаева.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Д.-Н. Т. РАДНАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШООР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Раднаев** Даши-Нима Тыжебровичые **Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор** томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 3.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗҺАА

МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХАНГАЛГААР СССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕЛАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай ажахые материально-техническэ талаар хангалгада амжалтатайгаар хүдэлһэнэйнь, арбадахи табан жэлэй түсэб болон социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ нөөсэ арга боломжонуудые элсүүлһэнэйнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Цыбикжапов Цырен Дашидондоковичые—«Бурятснабсбыт» управлениин начальник.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной июниин 12.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗҺАА

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЫН ЭМХИНҮҮД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай ажахыда мүнгэ һомолхо талаар түйлаһан амжалтануудайнь, арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ нөөсэ арга боломжонуудые элсүүлһэнэйнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Молонов Сокто Бальжиновичые — арадай депутадуудай Хяагтын районно Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Нечаев Кирилл Григорьевичые — гүрэнэй страхованиин Кабанскын районой инспекциин начальник.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Рыжкова Евдокия Павловнае — Буряадай АССР-эй Финансын министерствын ахалагша экономист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Кубрикова Галина Афанасьевнае — Улаан-Үдэ городой арадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагай инспекциин начальник.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной июниин 12.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗҺАА

СССР-эй ГОСБАНКЫН АЛБАН ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА

Арадай ажахыда мүнгэ һомолхо, мүнгэ урьһалха, мүнгэнэй эрьесын талаар түйлаһан амжалтануудайнь, мүн арбадахи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлтэдэ нөөсэ арга боломжонуудые элсүүлһэнэйнь түлөө **шагнаха:**

Буряадай АССР-һээ

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Зверькова Нина Фёдоровнае—СССР-эй Госбанкын Октябрьска отделениин кассые даагша, Улаан-Үдэ город.

Старцева Мария Тимофеевнае — нөөсэлгын № 6952/04 кассые даагша, Прибайкалиин район.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной июниин 12.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Г. М. СЕМИНАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикада архивна хэрэг хүгжөөхэ талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай гүрэнэй Түбэй архивай таһагые даагша **Сёмина** Галина Михайловнада **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июниин 29.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР Ц. Б. ЗОЛТОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна болон совет органуудта удаан саг соо ашаүрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Хэжэнгын районой арадай депутадуудай Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Золтоев** Цырен Базаровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 2.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХИНАЛТА, ШАЛГАЛТА — ШУХАЛА ХҮДЭЛМЭРИ

Элдэб янзын эхин организацинуудай партийна суглаанда хабаадалсаха ушар олон болодог. Теэд эдэ суглаанууд юундэ нэгэн адли хэмжээндэ үнгэрнэгүйб, яахадаа зариманиинь һанаһанда хүрэнэгүй гээшэб гэһэн бодолдо абтаха саг үзэгдэдэг гээшэ. Эндэ суглаа үнгэргэлгын гурим, тэрэнние хүтэлбэрилгэ энэ алгасаагай гол шалтагааниинь болоно гэжэ хэлэхын аргагүй. Харин суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан асуудалда коммунистнуудай ба уригдагшадай анхаралтайгаар хандалга, зүбшэлгэдэ хабаадалга, зал соохи оршон байдал шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг байна.

Үнэхөөрөөшье, үйлэдбэриин байдал тушаа юрэнхыгөөр, тоосооной гуримаар, ямаршье тобшолол шүүмжэлэлгүйгөөр, һанамжа дурадхалгүйгөөр хэлэгдэһэн үгэнүүд яһала ушардаг гээшэ. Хүдэлмэришэд болон колхозникууд үсөөнөөр асуудал зүбшэлгэдэ хабаададаг. Тинмэрхүүгээр үнгэрһэн суглаанай абаһан тогтоолшье юрэнхы, тодо бэшэ, дүүргэлтыень хинаха боломжогүйгөөр бэшэгдэһэн байдаг шуу. Гадна иимэ суглаан дээрэ урда абаһан шиидхэбэринүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байһан тухай богонихоншье мэдээсэл дуулдахагүйл.

Иимэ һулаар, уг зорилгогүйгөөр үнгэрһэн суглаанай шиидхэбэриин эрхэ бэшэ дүүргэгдэхэ, коммунистнуудай хэһэн ажаглалта болон оруулһан дурадхалнуудай анхаралда абтажа, бодотоор бэелүүлэгдэхэ байһандань хэншье этигэхэгүй байна бшуу. Энэмнай парти доторой, эмхидхэлэй хүдэлмэриин ехэ дутагдалтай, хиналтын хэрэгэй угаа хангалтагүй байһые гэршэлнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Ушар тиимэһээ абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хиналтые һайжаруулха, шалгалта зүбөөр эрхилхэ хэрэг хадаа партийна хүдэлмэриин онол дүршэлые саашадань улам нарижуулха удхатай шухалын шухала асуудал болоно. «...Шиидхэбэри абаа хадаа тогтоогдоһон болзор соонь тэрэнэй дүүргэлтэ хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгые туйлаха хэрэгтэй. Хиналта шалгалтые шангадхалга энээндэ туһалха ёһотой. Энэ шалгалта саг үргэлжэ, шууд түргөөр, дээрэһээ, мүн дороһоо нэгэн доро бэелүүлэгдэхэ ёһотой» гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэл соо заабари үгтэнэ.

Абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтын, шалгалтын бодото гуримай тогтоогдоһон лэ газарта партийна суглаанай үүргэ болон нүлөөгэйнь үргэн, үрэ дүнгэйнь хэзээдэ һайн байдагые дүршэл баримтална. Энээнние «Маяк» колхозой, Оронгын совхозой, Сэлэнгын геологическа экспедициин партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгаһаа эли тодоор хаража боломоор байха. Эндэ хиналтын элдэб арга дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тинхэ зуураа партийна ба гүрэнэй журам сахилгые хинана, хүтэлбэрилхы кадрнуудай болон бүхы коммунистнуудай харюусалгые шангадхахые, ажалша коллективүүдэй али бүхы хэрэгтэ үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөе үргэдхэхые оролдоно.

«Авангард» колхозой коммунистнууд ажахыдаа малай тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха шухала болоһон тухай нэгэнтэ бэшэ дурадхаһан байха юм. 1979 оной һүүл багаар энэ асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэжээл үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ талаар дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан шуу. Эдэ хэмжээ ябуулганuудай дүүргэлтые хинаха тусгаар комисси эмхидхэн байгуулагдаһан байгаа. Тэрэ шиидхэбэриин дүүргэлтын ябаса тухай асуудал партийна бюрогой заседани дээрэ хэдэн дахин зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Тиихэдээ ажахын хэдэн хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое шагнаһан байна. Иимэ хиналта бэелүүлһэнэй аша туһаар тус ажахыда газар уһалалгын, сабшалангай шанар һайжаруулгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ, луговодуулай саг үргэлжын звенонууд байгуулагдаа һэн.

Коммунистнуудай хамтын суглаанай абаһан шиидхэбэриин дүүргэлтые зүбөөр хинажа, шалгажа шадаһанай, тэрэнние бэелүүлэн, хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһанай зэргээр Оронгын совхозой һүүлиин 1-дэхи фермын һаалишадай һааһан һүнэй хэмжээн, шанарынь нилээд һайжарһан байна. Пигэжэ үйлэдбэриин байдалдахи нэгэ шухала асуудал шиидхэгдээ. Тэрэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн партийна суглаан дээрэ МТФ-е даагша Н-Ц. Г. Ринчинова үгэ хэлэхэдээ: «Һаалишад дуталдана, малшадай һаадгүй, эмхи гуримтайгаар, урагшаа эрмэлзэлтэйгээр ажаллаха эрхэ нүхэсэл манда үгы бшуу» гэжэ тэмдэглээ һэн. Иимэ байдалтай байхада, яагаад һүн ехээр һаагдаба, шанарынь һайн байба гээшэб. Энээхэн хоёр ехэ дутагдалнууд энэ коллективэй ажал хэрэгые хойшонь татажа, урагшагүйдүүлжэ байһан шуу.

Совхозой партбюрогой дэмжэһэн ВЛКСМ-эй комитедэй үүсхэлээр нэгэдэхи МТФ-дэ ажаллахаар найман залуушуул эльгээгдэһэн байгаа. Тэдэнэй табаниинь хүбүүд һэн. Тэдэнэр тэндэ ошоһон дары һаалишадаар, үхэр адуулагшадаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Шанга хэмжээнүүдые абаһанай туһаар энэ коллективтэ ажалай журам эли бодо һайжараа. Фермын дэргэдэ һайнаар тухеэрэгдэһэн улаан булан нээгдэжэ, тэндээ малшад сүлөө сагаа һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, амардаг болоһон юм. Тэндэ телевизор, проигрыватель табигдаһан, спортивна хэрэгсэлнүүд абтаһан. Шэнэ газетэ болон журналнууд ходо асарагдажа байдаг болоо. Совхозой партбюро энэ фермын байдал һайжаруулха талаар хараалһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтые саг үргэлжын хиналта доро абажа, бодотоор бэелүүлхэ хэрэг хангажа шадаа гээшэ. Мүнөө эндэхи байдал эрид хубилаһай, коллектив үйлэдбэриин түсэб дүүргэдэг болоо. Һүнэй оросо дээшэлһэн, шанарынь һайжарһан байна.

Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан дурадхалнуудые бэелүүлхэ асуудалда КПСС-эй райком анхаралаа ехээр хандуулна. КПСС-эй райкомой һаяшаг үнгэрһэн бюрогой заседани дээрэ энэ асуудалаар «Искра» колхозой парткомой секретарь Г. Г. Филатов тоосоһон байна. Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, хэлэһэн дурадхалнуудые хүсэндэнь хүргэхэ талаар хүдэлмэри эндэ яһала ябуулагдана гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдээ. Тиигэжэ техникэ заһабарилгын хүдэлмэриие узловой аргаар хэхэ технологи ажахыда түрүүшынхеэ нэбтэрүүлэгдээ, залуу коммунистнуудтай ябуулагдадаг хүмүүжүүлхы хүдэлмэри, экономическа һуралсалай эмхидхэл һайжараа.

Гэхэ зуура иимэ һайн жэшээнүүд партийна зарим эхин организацинуудай ажабайдалда үзэгдэнэгүй. Өөһэдынгөө бэталан абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинажа, шалгажа байха хэрэг мүртөө ороодүй байһаар гэжэ мэдэрхэ ушар гарана. Парти доторой энэ шухала хүдэлмэриие эрид һайжаруулха эрилтын табигдажа байһаниинь тон зүб, хойшолуулашагүй зорилго болоно бшуу.

Эмхидхэлэй бүхы ажал ябуулгатай нягта холбоотойгоор бэелүүлэгдэһэн саг үргэлжын хиналта хадаа заатагүй хүсэһэн зорилгодоо хүрэдэг байха зэргэтэй. Абтаһан шиидхэбэринүүдэй бодотоор бүхы коммунистнуудай хүтэлбэрилхы жэгүүр боложо шададаг байхын тула түбхын түрүүндэ тогтоол бэлдэлгэдэ олоннигэ эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулха шухала бшуу. Партийна организацинуудай хүдэлмэритэй танилсаад байхада, партийна суглаанда бэлэдхэлые гол түлэб хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд лэ хэдэг гэжэ элирүүлэгдэнэ. Харин жиирэй коммунистнууд суглаанда зүбшэгдэхэ асуудалнуудые тодорхойлолгодо, элидхэл болон абаха тогтоолой проект бэлдэлгэдэ тон үсөөнөөр хабаадуулагдана гэжэ тэмдэглэмээр.

Абтаһан шиидхэбэри бүхэн хадаа дүүргэлтынь хойноһоо хиналта болон шалгалта эмхидхэжэ боломоор, тодорхойгоор суглаанай урда тээ бэлдэгдэхэ ёһотой ааб даа. Хэнэйшье мэдэһээр, партийна суглаан дээрэ элдэб янзын асуудалнууд (экономикын, соёлой, үзэл сурталай, парти доторой ажабайдалай) зүбшэн хэлсэгдэдэг гээшэ. Алишье асуудалнуудаарнь баталагдаһан шиидхэбэри бэелүүлэгдэжэ боломоор. Үндэһэ һууритай, арга боломжотой, зүбөөр тодорхойлогдоһон, заабари болон дурадхалнуудһаа үндэһэлэн бүридэхэ зэргэтэй гэһэн эрилтэ табигдадаг гээшэ ааб даа. Гэхэ зуура слон тогтоолнууд иимэ эрилтэдэ харюусама бэшээр, дан юрэнхыгөөр, хиналта доро абажа боломоор бэшээр зохеогдоһон байдаг. Энэ манай хүдэлмэридэхи ехэ дутагдал болоно.

Үнгэрхэдөө, суглаанай ямаршье тогтоол абаһые олохын аргагүй ушар зарим парторганизацинуудта ушардаг шуу. Жэшээнь, «Дружба» колхозой, Тарбагатайн дунда һургуулиин партийна организацинуудта суглаанайнь протокол саг соогоо, мүртэйгөөр бэшэгдээгүй байха юм. Энэ үнэндөө «техническэ» талынь дутагдал шэнгеэр һанагдаха. Гэбэшье суглаа үнгэргэхын, ямар нэгэн шухала асуудал шиидхэхын тула ябуулагдаһан эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэн нэгэнэй харюусалгагүйгөөр, оһол нозогойгоор ниитынгээ уялгада хандаһанһаа боложо, хооһоор, ямаршье үзэгдэлгүйгөөр хосорно бшуу.

Энэ талаар үшөө нэгэ асуудал тушаа тогтолтой хаш. Партийна зарим организацинууд захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэеэ огто хэрэглэжэ шаданагүй. Районой партийна организацида 89 иимэ комисси байгуулагданхай. Тэдэнэй бүридэлдэ 300 гаран коммунист һунгагданхай. Иимэ комиссинууд хэнэйшье мэдэһээр, партбюрогой гү, али парткомой хүтэлбэри доро хүдэлмэриингөө түсэб табидаг, тэрэнээ дүүргэхэ хэмжээ абадаг. Комиссинууд ямар нэгэн хэрэгэй хойноһоо хиналта тогтоохынгоо, шалгалта хэхынгээ урда тээ зохихо документнүүдтэй танилсадаг, коммунистнуудтай, партийна бэшэ хүнүүдтэй хөөрэлдэдэг, дутагдалнуудай ушар шалтагааниие элирхэйлдэг гуримтай.

Комиссиин гэшүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд хадаа партийна суглаан дээрэ харагдаха асуудалнуудай үндэһэ һууринь боложо үгэхэ ёһотой бшуу. Үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанар һайжаруулха талаар тэдэнэй оруулһан дурадхалнууд абтаха шиидхэбэринүүдэй мүн лэ үндэһэ һууринь болохо зэргэтэй. Эдэл комиссинуудай элэбхитэд абтаһан шиидхэбэринүүдэй хойноһоо хиналта, шалгалта бэелүүлхэ хэрэгтэ хам оролсодог байна. Иимэ ябадал һайн үрэ дүнтэй болохо байһаниинь элитэ бшуу.

Хиналтын болон шалгалтын хэрэгые нарижуулан һайжаруулхын тула эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха зуураа, районой партийна организацинууд коллективэй ажабайдалда үзүүлэгдэдэг партийна нүлөө үргэдхэхын, гүнзэгырүүлхын, үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ хүдэлжэ ябаһан коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхын, үнэн сэхээр, залан шууд үзэл бодолтойгоор ажал хэрэгтэе ехэ харюусалгатай байхаар хүнүүдые хүмүүжүүлхын тула ехэ оролдолго гаргана, аша туһатай хүдэлмэри ябуулна гэжэ онсо тэмдэглэхээр байна.

И. ФЕДОТОВ,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Мүнөөдэр — Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ХАРААГААР

«Амар мүрэндэ тамардаг «Жигули» теплоход болзорто саһаа арбан үдэрөөр урид Благовещенск—Хабаровск—Сахалин гэһэн зам нээбэ».
«Бакугай портын хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ түсэбһөө гадуур табин мянга гаран тонно ашаа тээгээ буулгаа».

Иимэрхүү радиограммануud ороноймнай гол мүрэнүүд болон океан далайн уудамһаа, портнууд ба пароходствонуудһаа олоор абтана. Энэ хадаа заншалта һайндэр угтуулһан ганса ажалай бэлэгүүд бэшэ, харин арбан нэгэдэхи табан жэлые эрхимээр эхилэн, түсэбтэ уялгануудаа сүм дүүргэхээр бэлэн байһан тухайнь гэршэлһэн дохёо тэмдэгүүд болоно бшуу. Уһан замшадай уялгата түсэбүүдынь ехэ.

«Транспортын урда табигдаһан зорилгонуудай гүн ехэ байһые хараадаа абан, бидэ тэрэнние имагтал холын хараата комплексно программын ёһоор шиидхэмээр гэжэ тоолонобди», — гээд Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлээ һэн. Энэ холын хараата программые далайн, гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэд хамта бэелүүлхэ байна бшуу. Тиимэһээ ТАСС-ай корреспондент хоёр һалбариин министрнүүдтэ хандаһан байна.

Транспортдахи һааталнуудые усадхаха гээшэ гүрэнэй хэрэг гээд партиин съезд дээрэ хэлэгдээ һэн. Далайн ба мүрэнэй флодоорхин энээниие яажа усадхаха зорилготой гээшэб?

— Энэ тон харюусалгатай зорилго, — гээд СССР-эй далайн флодой министр **Т. Б. Гуженко** тэмдэглэбэ. — Орео оньһон, үнэтэйшье машинанууд болохо суднанууд дээрэ ашаа тээжэ, хэдэн мянган километр зайда абаашаад, мүн лэ оньһон механизмуудые, хэрэглэн буулгаха гээшэ нилээд хүшэршье, үнэ сэнтэйшье хүдэлмэри гээшэ. Энээнһээ боложо, эд бараанай үнэ сэн нилээд хубилдаг. Тиимэһээ ашаа зөөлгын үнэ сэн суднануудые жолоодогшод болон портнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хэр зэргээр ажалдаа хандаһанһаа сэхэ дулдыдаха байна бшуу.

Шэнэ табан жэлдэ имагтал бии байһан судна, оньһон техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхые оролдохо байнабди. Ажалай нөөсэнүүд захагүй бэшэ, мүн һомологдоһон мүнгэн зөөришье хизаарлагдаха зэргэтэй бшуу. 1985 оной һүүл болотор флоднай 4 процентээр ургаха, харин харин оронуудай захилаар ашаа зөөлгэ 35—40 процентээр ургаха байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай флодто ролкер, литеровоз, контейнеровоз гэхэ мэтэ оньһожоруулагдамал суднанууд олошорно. Юуб гэхэдэ, гол түлэб онгосонуудые абаһан ашаанайнь тонноор сэгнэдэг бэшэ, харин тэдэнэй ашаае портдо хэр зэргэ түргэн буулгаха аргатайгаарнь сэгнэдэг болонхой бшуубди. Жэшээ болгон 10 мянган тонно ашаа шэрэхэ теплоход 3 мянган тонно ашаха ролкер хоёрые абаад харая. Нэгэл линидэ ябахадаа, жэл соо түрүүшынхинь 95 мянган тонно, хоёрдохинь 125 мянган тонно ашаа зөөхэ байна. Мүн тиихэлэ багахан хэмжүүрэй ролкернуудта причал бэлдэхэнь хүнгэн шуу.

— Судные портдо түргэн ашаалха, ашаень буулгаха хэрэгтэ гол мүрэнэйшье флодто ехэ анхарал табигдана, — гээд хөөрэлдөөндэ РСФСР-эй гол мүрэнэй флодой министр **Л. В. Багров** оролсоно. — Мүнөө үедэ суднанууд бүхы сагайнгаа хахадыень шахуу причалай дэргэдэ ашаалалга, буулгалга, заһабарилгада байжа үнгэргэнэ. Энэ зогсолтые арбанайнь нэгэ хубяаршье түргэдхэбэл, ашаанай эрьесые зургаан миллиард тонно-километртэ хүргэхэ арга бии юм.

Мүнөө үндэр бүтээсэтэ машинануудаар хангагданхай причалнууд, ашаа буулгалга-халагалалгын оньһожоруулагдамал комплекснууд баригдана. Илангаяа Сибирьтэ, Ленэ, Енисей, Амар мүрэнүүд дээрэхи эрьеын зэкахынууд түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Мүн Надым Уренгой, Нижневартовск гэхэ мэтэ нефть, газ олзоборилгын газарнуудта портнууд үргэдхэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта энэ хүдэлмэриие ганса гол мүрэнэй флодоорхин хэхэ бэшэ, мүн ашаагаа зөөлгэдэг предприятинуудшье энээндэ туһалха байгаа. Табан жэл соо зуу таран причал заһабарилагдан үргэдхэгдэхэ ёһотой. Теэд олохон министерствэнүүд энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Онсолон нэрлэбэл, Череповец дээрэ металлургнууд, Волга дээрэ энергетигүүд, Енисей дээрэ модошод өөһэд өөһэдынгөө причалнуудые үргэдхэхэ байгаа, теэд анхарнагүй.

Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй харгы олон ушарта уулзадаг. Нэгэ портдо тогтохо гү, али нэгэ даабари дүүргэн, нэгэ али ашаа зөөхэ хэрэг гарадаг гээшэ бэзэ. Тиимэһээ нэгэ адли зорилготойшье бэшэ аал?

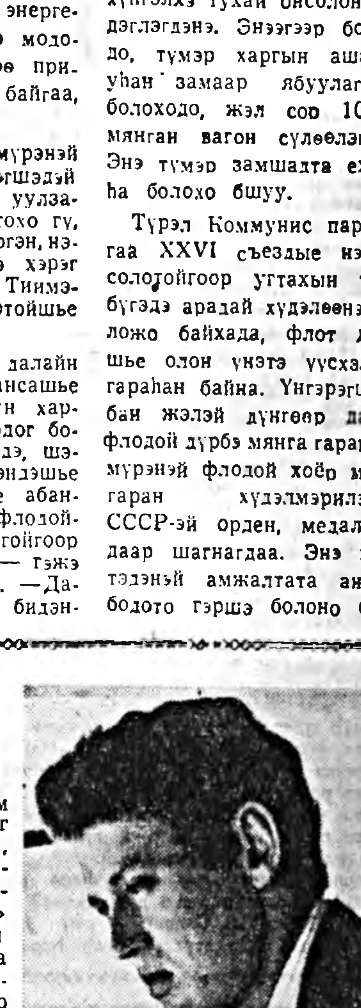
— Һүүлэй үедэ далайн флодоорхинтой гансашье портнуудта бэшэ, мүн харгы замдаашье золгодог болонхойбди. Юуб гэхэдэ, шэнэ, далайдашье, мүрэндэшье тамарха суднануудые абаһан хай, манай мүрэнэй флодохид далайда зоримгойгоор гарадаг болонхой, — гэжэ Л. В. Багров хөөрэнэ. — Далайн флодоорхиднай бидэнд туһална. Тиин бидэ ...лайн замаар зөөхэ ашаа хубаалдадаг болонхойб... Манай онгосонууд Евро... хойто, баруун эрьеэр, ...рика, Ази руу тамарна.

Онгосонуудаа Сибир... ба Алас-Дүрнын мүрэн... тэ абаашахадамнай, дал... флодойхид бидэндэ ту... даг. Тиин орео, харюу... гатай гүрэнэй даабари б... хамта дүүргэнэбди. Жэшэ... Тюмениин областьдо аса... лаха томо диаметртэй... мянган тонно соргонуу... Арктикын флот Обь мүр... адаг хүргөө һэн. Тэндэ, ... лайн рейд дээрэһээ ма... онгосонууд тэрэ ашаа... абажа, Обь мүрэниие үг... лэн, газопровод баригша... абаашаа бэлэй. Урдань ... гонуудые түмэр харгы... зөөдэг байһан. Уһан зам... асарһанай ашаар аяар ... мянган платформо сүлөө... дее.

1981—1985 онуудта, ... 1990 он хүрэтэрхи ... СССР-эй Экономическа ... социальна хүгжэлтын ... шэглэлнүүд дотор ара... ажахын ашаа шэрэлгые ... мэр харгыһаа бүхы арга... хүнгэлхэ тухай онсолон т... дэглэгдэнэ. Энээгээр бодо... до, түмэр харгын ашаа... уһан замаар ябуулагда... болоходо, жэл соо 10—... мянган вагон сүлөөлэгд... Энэ түмэр замшадта ехэ ...һа болохо бшуу.

Түрэл Коммунис парти... гаа XXVI съездые нэр... солоогоор угтахын ... бүгэдэ арадай ... ложо байхада, флот д... шье олон үнэтэ үүсхэл... гараһан байна. Үнгэрэ... бан жэлэй дүнгөөр ... флодой дүрбэ мянга гаран, ... мүрэнэй флодой хоёр ми... гаран хүдэлмэрилэгшэд ... СССР-эй орден, медальну... даар шагнагдаа. Энэ ха... тэдэнэй амжалтата ажал... бодото гэршэ болоно бш...

СЭНХИР ЗАМАЙ УУЖАМДА

Республикын арадай ажахын хүгжэлтэдэ Улаан-Үдын мүрэнэй портын хүдэлмэрилэгшэд горитой хубитаяа оруулдаг. Тэдэнэр Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэнүүд дээгүүр шулуу нүүрһэ, нефтепродукт гэхэ мэтые зөөдэг, Сэлэнгын целлюлозно-картонной комбинадта модо хүргэдэг, барилгын организацинуудта хэрэгтэй материалнуудые абаашадаг юм. Тиигэжэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 1,5 миллион тонно ашаа зөөхэ түсэбтэй. Энэ харюусалгата түсэбөө нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула сэнхир замай хүдэлмэрилэгшэд үндэр социалис уялгануудые абажа, хоорондоо эршэтэ мүрысөө эмхидхэн ажаллажа байнхай.

Мүнөө энэ социалис уялгануудынь амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. 1981 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр абаһан уялганууд болон түсэбтэ даабарияа найман судны экипаж сүм бэелүүлээд байна. Тэдэниие нэрлэбэл, капитанууд В. П. Агафонов С. А. Корягин, В. Н. Конев, А. Н. Мурычев, Г. Ю. Кузнецов, В. А. Рыжаков гэгшэдэй жолоодон ябадаг суднанууд болоно. Мүн тиихэдэ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэжэ, арадай ажахын ашаа саг соонь хэрэгтэй газартань хүргэхэ хэрэгтэ портын хүдэлмэришэд өөрынгоо хубитые оруулдаг юм. Эндэ ахалагша электромеханигууд А. А. Кузнецов, В. Н. Матвеев, Н. А. Чугунников гэгшэдэй ударидадаг ашаалагшадай бригадануудые нэрлэлтэй.

Улаан-Үдын мүрэнэй портдо мүнөө хоёр янзын ниитын харалга соносхогдонхой. Тэрэнэй нэгэниинь — «Ашаа шэрэлгын шанарые һайжаруулха» гэһэн уряатай мүрысөөн сэнхир замаар ашаа шэрэхэдээ, гаэлтэ хоролтодо оруулхагүй хэрэгтэ зорюулагдана. Хоёрдохинь — «Тамаралгын аюулгүйн түлөө». Энэ хадаа элдэб гэнэ усал усадхаха, ажалай аба ажаһуудалайшье журам шангадхаха хэрэгтэ анхарал хандуулха гэһэн зорилготой.

Портын хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа шэнэ гурим нэбтэрүүлэн хүдэлдэг юм. Тиигэжэ «Ока», «Заслонов», «Заря-76», «Заря — Бурялай 50 жэл» гэһэн теплоходуудай экипажнууд бригадна гуримаар хүдэлдэг болонхой. Тэрэнэй ашаар хүдэлмэриинь эрхэ байдал һайжаржа, ажалыньшье эмхи гуримтай болоо.

Һүүлэй арбан жэлэй туршада РСФСР-эй Гол мүрэнэй флодой министерствын Зүүн Сибириин мүрэнэй пароходствын ба партийна болон совет органуудай туһаламжаар Улаан-Үдын мүрэнэй портын ажал хүдэлмэриин эмхидхэл нилээд һайжараа. Портдо мүнөө «ТНМ-150» тухэлэй гурбан танкер, 300 моринной хүсэтэй «РТ» теплоходууд, 400 тонно ашаа шэрэхэ хүсэтэй 7 бааржа, «Заря» гэжэ пассажирска хоёр теплоход, «Москва» гэжэ нэгэ томо теплоход, «КПЛ-5-30» тухэлэй дүрбэн дизельэлектрическэ кранууд абтанхай. Шулуу нүүрһэ буулгаха шэнэ причал баригдажа ашаглалгада үгтөө. Мүн тиихэдэ шулуун нүүрһэ хадагалха 1200 дүрбэлжэн метр талмай бетоноор хушагданхай. Причал дээрэ 5 тонно ашаа үргэхэ «Ганс» гэжэ портальна кран тодхогдоо. Энээнэй ашаар 1980 ондо арбан жэлэй саада тээхидэ орходоо 40 процентээр ехэ ашаан зөөгдэһэн байна.

Д. ДАШИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын мүрэнэй портын причал. 2. «Москва-67» теплоходой капитан И. Я. Ястребов. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Иван Алексеевич Ястребов тус теплоходой капитанаар хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байнхай. Тэрэнэй ударидадаг 8 хүнһөө бүридэдэг экипаж портын хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондын социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ.

Таряашадай зунай ажал хэрэгүүд

КРАСНОДАР. Краснодарска хизаарай полинууд дээрэ «Фрегадууд» болон «Волжанкануудтай» зэргэлээд уһа сасадаг «Кубань» гэжэ тухеэрэлгэнүүд хүдэлнэ. Тэдэнэр өөһэдөө ябадаг, жэгдээр уһалдаг юм.

«Кубань» ябуулхада тааруу зохид юм. Нэгэ хүн уһа сасадаг 10 машина хангажа шадаха. Олоор бүтээгдэдэг машинануудта орходоо «Кубань» элшэ хүсэ багаар хэрэглэдэг юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ орон дотор шэнэ машинануудые хэрэглэхэдэ, 3,5 мянган километр сорго алмагдаха, 1 мянга хахад трактор сүлөөлэгдэхэ, ехэ түмэр, элшэ хүсэ алмагдаха юм гээд мэргэжэлтэд тоолоо.

КУРГАН. Курганай механизаторнууд паар хахалжа дүүргэбэ. Үрэжүүлтын албан ерэхэ жэлэй ургасада органическа үтэгжүүлгэ тараажа эхилээ.

Таряашадай полиин ургаса дээшэлүүлхэдэнь, областиин «Сельхозхимия» нэгэдэл ехэ туһаламжа үзүүлдэг. Тус нэгэдэлдэ шухала хэрэгтэй техникэ элбэг юм. Агрономуудай захилаар поли жэгдэлэгдэнэ, элдүүрилхэдэ тааруу зохид болгогдоно, минеральна үтэгжүүлгэ тараагдана.

ФРУНЗЕ. Калининска районой «Путь к коммунизму» колхозой комбайнер М. Кашин Чуйска голой таряашадай мүрысөөе толгойлно. Тэрэ хүбүүнтэеэ хамта хүдэлхэ зуураа, гурбан халаанда мянга гаран центнер орооһо сохиһон байна.

Механизатор 25 жэл соо колхозой таряалан дээрэ ажаллана. Ажалайнгаа намтарые шэнэ газар дээрэ эхилээ һэн. Таряашанай хүнгэн бэшэ ажалда хүбүүдээ дурлуулжа шадаа. Кашинтанай гэр бүлын экипаж арбадахи жэлээ ургаса хуряалгада хабаадана.

Овсянниковтанай, Енуенкэтэнэй гэр бүлын экипажнууд мүн лэ һайнаар ажаллана. Тэдэнэр Кашинтантай нэгэ звенодо ажалладаг юм. Тэдэнэрэй «Нива» комбайнуудай бункер дээрэ ажалай шэн габьяагай түрүүшын одохонууд мүн лэ бии болобо.

ХАБАРОВСК. Хабаровскын магазинуудта город шадарай ажахынуудһаа эртын капуста зөөжэ эхилээ. Хизаарта овощ тарижа ургуулгые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ хараа шэглэл бэелүүлэгдэнэ. Тусхай ажахынуудта овощ тарижа ургуулдаг юм.

ЭЛИСТЭ. «Поли дээрэ хуряалгын агрегадуудые минута соошье һаатуулхагүй» гэһэн уряа доро Хальмагай таряашад ажаллана. Тэдэнэр орооһото ургамалнуудые жэгдэ хуряажа эхилээ. Хуряалга-зөөлгын 250-яад комплекс эмхитэйгээр ажаллажа эхилбэ. Олонхи ажахынууд богони болзорто—хүдэлмэриин 10—12 үдэртэ ургаса хуряахые хараална.

(ТАСС-ай корр.).

ХҮДӨӨ НЮТАГАЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

АЛАС-ДУРНА: АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСНУУД БАЙГУУЛАГДАНА

Арбадахи табан жэлэй үедэ Хабаровск шадар, урданай Некрасовка тосхоной дэргэдэ агро-хото урган бодобо. 550 мянган тахяагай үсхэбэрилхэ шубуунай фабрика, гахайн комплекс, жэлдээ 10,5 миллион дальбараа дэгжээхэ бройлерно фабрика, 10 мянган толгой эбэртэ мал харууһалха, шахан таргалуулха комплекс мүнөө эндэ баригданхай. Эндэһээ үдэр бүри 46 тонно шахуу мяха, тэрэ тоодо 26 тонно шубуунай мяха, 370 мянган үндэгэ Алас-Дурнын хото городуудта эльгээгдэдэг.

Хүгжэнги индустрита Хабаровска хизаар урдань эдеэ хоолой зүйлнүүдые гол түлэб ондоо тээһээ асардаг байһан юм. Харин мүнөө өөһэдөө үйлэдбэрилһэн үндэгэ, шубуунай мяха, бусад эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоноо хангадаг болонхой.

Комплекснуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудаг Некрасовка тосхон хубилан һайжараа. Мүнөөнэй байрын гэрнүүдэй кварталнууд, Соёлой ордон, һургуулинууд, үхибүүдэй комбинадууд, стадион баригдаа. Алас-Дурнын эгээл түрүүшын агро-хото тон шэнэ проектээр баригдаһан байна. Хүнгэн болгоһон хэрэгсэлнүүд, «сэндвич» тухэлэй панель гэхэ мэтэ шэнэ зүйлнүүд барилгада хэрэглэгдээ. Бүхы томо комплекснууд даншье ехэ бэшэ талмай дээрэ баригдаһан, тиихэдээ инженернэ зам харилсаанай хэмжээн хороогдоһон, транспортын холбоон тааруу зохид болгогдоһон байна. Иимэ түсэблэлгэ барилгын үнэ сэнгые нилээд бага болгохо, хангалгын хүдэлмэрилэгшэдые 300 хүнөөр үсөөрүүлхэ арга олгоһон байха юм.

Агро-хото барилгын үедэ бии болоһон дүй дүршэлые Алас-Дурнын бусад районуудта хэрэглэнэ. Жэшээнь, Владивосток шадарай Надеждинскэ гахайн комплекс барилгын болзорые хорооһоной ба предприятинуудые болзорһоонь урид ашаглаһанай ашаар, комплексын үшөө баригдажа байхада 5000 тонно мяхан үйлэдбэрилэгдэһэн байгаа. Сахалин дээрэ бройлернуудай түрүүшын фабрика, Амарай ба Магаданай областьнуудта, Комсомольск-на-Амуре хотодо гахайн мяха үйлэдбэрилхэ комбинадууд баһал иигэжэ баригдаа. 1976—1980 онуудта бүхыдөө хүдөө ажахын-промышленна 12 комплекс байгуулагдаһан байна. Энэ табан жэлдэ тэдэ барандаа үргэдхэглэхэ, мүнөөнэйхиһөө нэгэ хахад-хоёр дахин ехэ продукци үйлэдбэрилдэг болохо юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үедэ Хабаровска хизаарта шубуунай фабрикын ба гахайн гурбан комплексын хүсэн ехэдхэгдэхэ байна. Байгал-Амарай бройлерно фабрика, Комсомольск-на-Амуре хотодо гахайн томо комбинат, Советскэ Гаваньда, Биробиджанда ба Николаевск-на-Амуре хотодо теплицэнүүд баригдаха.

Зүгөөр эдэ бүгэдэ ехэ программын багахан хубинь болоно. Магаданай, Амарай, Камчатска, Сахалинска областьнуудта хүдөө ажахын хэдэн арбаад барилга шэнэдхэн тухеэрэгдэхэ. Камчатска ба Амарай бройлерно фабриканууд, Сахалинай үхэр мал шахан таргалуулха комплекс ашаглалгада оруулагдаха байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүдөө нютагуудта үйлэдбэриин барилгануудые болхоолгодо 350 миллион түхэриг һомологдохо юм. Энэнь урдахи табан жэлэйхиһээ 15 процентээр ехэ болоно.

Олег КВЯТКОВСКИЙ.
(АПН).

Засагай дээдын зургаануудта

ХАРАЛГА ҮНГЭРГЭГДЭХЭНЬ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облсовпроф городуудай, хүдэлмэришэнэй тосхонуудай, хүдөө һууринуудай гэр байрын фондын, коммунальна ажахын объектнүүдэй техническэ байдалые шалгаха республиканска харалга 1981 ондо үнгэргэхэ тухай тогтоол баталан абаба.

Гэр байрын фондын, хүн зоной коммунальна хангалгын предприятинуудай техническэ байдалые шалгаха, ерэхэ үбэлдөө гэр байрануудые, дулаасуулгын түхеэрэлгэнүүдые һайнаар бэлдэхэ зорилготойгоор энэ харалга үнгэргэгдэхэ юм.

Тус харалгые 1981 оной июниин 15-һаа октябриин 15 болотор үнгэргэхэ гэжэ тогтоол соо заагдана.

Республиканска харалгые үнгэргэхын тула гэр байрын-коммунальна албанай коллективүүдтэ эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, хүдэлмэриин шанар, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулха, 1981—1982 онуудта үбэлэй үедэ хүдэлхөөр гэр байрануудые һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэл оролдолгые шэглүүлэн зорюулхаар Буряадай АССР-эй гэр байрын-коммунальна ажахын министерство, арадай депутадуудай городской, районно, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд уялгалагдаба.

Гэр байрын фондын, коммунальна ажахын объектнүүдэй, техническэ байдалай харалгые үнгэргэхэ республиканска тусхай комисси байгуулагдаба.

ДУУНАЙ ОХИН БУРЬЯЛААЛ...

радай ба совет дууе гүйхэдэг залуу дуушадай респликанска 3-дахи конкурс хан боложо үнгэрбэ. Эндэ най республикын районуу, Улаан-Үдын ба Агын нанальна округой — хамтадалаад залуу дуушад хэдэлсаа. Эдэнэрэй дуулажа илгарһан 32 хүн конкурн һүүлшын —3-дахи шата хабаадалсажа, һайхан хоолойтой байһанаа баталаа. гын автономито округой төөлэгшэ Б. Жаповагай гүйдхэһэн «Утахан Агамни» гэн буряад арадай дуугаар нкурсын түгэсхэлэй концерт лээ. Хүхэ сэнхир костюм дэһэн хонгёо нариихан хоолойтой дуушан Г. Бадмаева ухар-Шэбэр) бултанда һайгдаба. Сэлэнгын районой Дашидондукова, Улаанын районой В. Раднаев, Му-Шэбэрэй районой Д.-Д. аров гэгшэд буряад ара- дуунуудые эрхимээр гүйдхөө гэжэ харагшад тэмлээ.

Даши-Доржи Бальжинимае- Базаров хадаа Мухар-Шэрэй районой Хүсөөтын хүгмэй һургуулиин директор . Тэрэ арадай дуунуудые йханаар дуулахаһаа гадна, дэнии олоной дунда нэбрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхал хандуулдаг. Энэ конкурс Даши-Доржи Бальжинимаичай дүү хүбүүн Баир мүн хабаадалсаһан байха юм. лаан-Үдын түлөөлэгшэ В. Пуховскиин гүйсэдхэһэн ород адай, мүн совет дуунуудые орин гэшүүд үндэрөөр сэгнэбэ. Хонгёо һайхан хоолойтой энэ дуушан конкурсдо түрүүшынхеэ хабаадалсаа юм. Б. Галсановагай (Сэлэнгын район) дуулаһан А. Андреевэй «   », Ч. Павловай «Талын ду   » гэһэн дуунууд бултанай дура сэдьхэлые буляагаа.

Буряадай хүдөө ажахын институдай «Алтан булаг» гэжэ арадай дуу, хатарай ансамблиин солистнууд М. Борокшонов, Б. Бабудоржиев, Б. Галсанов гэгшэдые харагшад халуунаар угтаа. Баир Галсановай гүйсэдхэһэн В. Дамбаевай «Сурхарбаан» гэһэн дуун онсо илгарма байгаа.

Буряад арадай «Мозоймнай» гэһэн дуун ханхинаба... Энэ дууе Хэжэнгын районой түлөөлэгшэ Ж. Жамьянова мүн лэ һайханаар дуулаба. Конкурсын 3-дахи шата энэ дуугаар түгэсэбэ.

Һүүлдэнь залуу дуушадтай хөөрэлдэбэбди.

— Би 1978 онһоо эхилжэ, буряад арадай дуунуудай конкурсдо хабаадалсанаб. Оронгын соёлой байшангай уран һайханай коллективые Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ С. С. Содномова хүтэлбэрилдэг гэжэ эндэхи совхозой механизатор В. Раднаев хөөрөөгөө эхилбэ.

—Чойжинима Гениновэй дуунуудаар һонирходогби, тиимэһээ буряад арадай дуунуудые дуратайгаар дууладагби...

Тэрэнэй үбсүүе «Табан жэлэй гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэг шэмэглэнэ.

—Би совет дуунуудта дуратайб. Уран һайханай харалгада 12 наһанһаа хабааданаб,— гэжэ Хурамхаанай һургуулиие мүнөө жэлдэ дүүргэһэн Цыпилма Батуева хэлэбэ. —Хүгжэмэй училищиин вокальна отделенидэ орохо хүсэлэнтэйб. Тиимэһээ энэ конкурс минии түрүүшын туршалга гээшэ...

Хэжэнгын районой Дунда-Худанай дунда һургуулиие мүнөө жэлдэ дүүргэһэн Жэбзэма Жамьянова нэгэдэхи шанда, «Найдал» гэһэн тусхай шанда хүртөө. Г. Бадмаева, В. Раднаев гэгшэдтэ хоёрдохи шангууд барюулагдаа. В. Пуриховский, Б. Жапова болон бусад гурбадахи шангай лауреадууд болобо. Буряадай Композиторнуудай холбооной, ВЛКСМ-эй обкомой, методическа түбэй мүн республикын хоровой бүлгэмэй шангуудта залуу дуушад хүртэһэн байна.

Республиканска энэ конкурс һонин, бэлигтэй дуушадые олоор элирүүлээ. Улаан-Үдын, Баргажанай, Хурамхаанай, Яруунын, Сэлэнгын түлөөлэгшэд олооро хабаадаһан байна.

Гэхэтэй хамта энэ конкурс олон дутагдалтай байгаа. Жэшээлхэдэ, урдань Агын ба Усть-Ордагай автономито округууднаа олон дуушад хабаададаг һэн. Харин мүнөө жэлдэ Агын округһоо 8 дуушадай орондо гансахан дуушан ерээ. Залуу дуушадай зохёохы замые саашадань хүгжөөхэ, мэргэжэлтэдэй коллективтэ залуу бэлигтэниие хүдэлгэхэ ба искусствын талаар һуралсалда тэдэниие эльгээхэ гэхэ мэтын хэмжээ ябуулгануудые конкурсын эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд Усть-Ордада үнгэргэхэ ёһотой байгаа. Энээн тухай конкурсын дүримүүд соошье хэлэгдэнхэй. Гэбэшье нэгэшье хүн Усть-Орда ошоогүй байна.

Тиигээд энэ конкурсдо бүдүүн бас хоолойтой дуушад орой хабаадаагүй. Уран һайханай олон тоото коллективүүдтэ тиимэ хоолойтой хүбүүд олдохол байгаа гэжэ һанамаар.

Конкурсын түрүүшын шатые районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагууд үнгэргэхэ уялгатай ааб даа. Зүгөөр зарим газарнуудта энэ хүдэлмэриин огто үнгэргэгдөөгүй байхань харамтай.

Энэ конкурсые үнгэргэхэ тухай профсоюзуудай областной соведэй президиумэй, Буряадай АССР-эй хоровой бүлгэмэй ба Соёлой министерствын тогтоол аяар 1980 оной октябрь һарада гараһан байна. Тиихэдэ арадай дуунда дуратайшуулай олонхид энэ конкурс тухай оройдоошье дуулаагүй байха юм. Эдэ бүгэдэһөө боложо, харагшад үсөөн байба гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Конкурсын жюрин түрүүлэгшэ, Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин директор В. Б. Елбаев иигэжэ хэлэбэ:

—Манай конкурс шэнэ нэрэнүүдтэй, лауреадуудтай танилсуулба. Залуу дуушадай бэлиг шадабарияа хүгжөөхэ, уран гоёор дуулаха хэрэгтэ энэ конкурс туһалха бэзэ гэжэ найданабди. Гэхэтэй хамта бидэ олон дутуу дунданудтай ушараабди. Конкурсые үнгэргэхөөр шэлэһэн сагнай таарамжагүй байба гэжэ эгээл түрүүн тэмдэглэхээр. Саашадаа ондоо сагта энэ конкурсые үнгэргэхэбди. Профсоюзуудай областной совет, республикын Соёлой министерствын, конкурсын эмхидхэлэй комитедэй талаһаа хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд дууһан бэелүүлэгдэнэгүй. Тиимэһээл иимэ дутагдалнууд ушарна. Хэды тиибэшье, бидэ иимэ конкурснуудые һайнаар үнгэргэжэ шадахабди, тиигэхэ уялгатайшьебди.

Дутуу дунданудай биишье һаа залуу дуушадай конкурс олон бэлигтэниие элирүүлээ, нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин олон дуушад хабаадалсаа. Һайхан дуунуудые, гоё хүгжэм шагнаха арга тус конкурс бидэндэ олгоо. Буряадай АССР-эй хоровой бүлгэмэй, методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэд конкурсые бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Манай республикын уран һайханай хүдэлмэридэ хабаадагшадай дунда буряад арадай, мүн совет дуунуудые һайнаар дууладаг хүнүүд олон байһан байха. Тиимэһээ залуу дуушадта туһаламжа хүргэхэ, тэдэнэй бэлиг шадабарие саашадань хүгжөөхэ, дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха гээшэ манай хамтын хэрэг болоно. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, соёлой талаар уран һайханай коллективэй үүргые дээшэлүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха болоно. Юуб гэхэдэ, арадай уран бэлиг дундаршагүй хэ юм.

А. ПЕТРУНИН,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ахалагша референт.
Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын хүдөөгэй районой дуушан Цыпилма Гомбожапова. Хуур дээрэ Буряадай АССР-эй габьяата артист А. Ф. Зонхоев наадана. 2. Яруунын районой дуушан Жаргал Номтоев. 3. Мухар-Шэбэрэй районой дуушан Даши-Доржо Базаров.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фотонууд.

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

«Үхибүүдтэй бүлэнэртэ үзүүлэгдэдэг гүрэнэй туһаламжые нэмээхэ хэмжээнүүд тухай» «Хүн зоной социальна тэдхэмжые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һаяхан толилогдоһон тогтоолнууд хадаа үргэн ниитэ арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй. Эдэ тогтоолнууд соо хэдэн хүнгэлэлтэнүүд болон материальна тэдхэмжэ хараалагданхай. Багсаамжалхада, 50 миллион бүлэ иимэ тэдхэмжэдэ хүртэхэ болоно. Тэдэниие бэелүүлхын тула гүрэн 16 миллиард шахуу түхэриг нэмэжэ һомолхые хараална. 1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социально-хүгжэлтын программые үндэһэ болгон, хоёр документ зохёогдонхой, тус программа бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилээ гээд тэрэ гэршэлнэ.

БҮЛЭНЭРТЭ ҮЗҮҮЛЭГДЭХЭ ШЭНЭ ХҮНГЭЛЭЛТЭНҮҮД БОЛОН ТЭДХЭМЖЭНҮҮД

Һая гэр бүлэ болоһон хүнүүдтэ ямар хүнгэлэлтэ үгтэхэ гээшэб?

Түрүүшын ээлжээндэ гэр байраар хангагдаха эрхэ тэдэнэртэ олгогдоно. Айл болоһон сагһаа хойшо жэлэй турша соо залуу бүлэ үхибүүгүй эрхэтэдэй түлэдэг налогһоо сүлөөлэгдэнэ. Үхибүүнэй түрэхэдэ, нэгэ мүһэн үгтэдэг 50 түхэригэй хэмжээнэй тэдхэмжэ үсүүлэгдэнэ. Хоёрдохи ба гурбадахи үхибүүнэй түрэхэдэ, тэдхэмжын хэмжээн хоёр дахин нэмэнэ гээд тэмдэглээ. Харин дүрбэ болон тэрээнһээ олон үхибүүтэй бүлэнэртэ мүнгэн туһаламжа һара бүри үзүүлэгдэдэг. Манай орон дотор 2,5 миллион шахуу иимэ бүлэ тоологдодог гээшэ.

Үхибүүнэй түрэхэдэ, гансал нэмэлтэ гаргашануудһаа гадна, харин һанаагаа табиха юумэн улам олошордог. Үхибүүдэйнгээ хойноһоо харууһалхынь тула хүдэлдэг эхэнүүдтэ һайн байдал байгуулагдадаг. Үхибүүнэйнгээ хойноһоо харууһалхынь тула зарим тэды түлбэритэй амаралые жэл болотор һунааха гээд тогтоолоор хараалагданхай. Шухала болоод байгаа һаань, энэ амаралтань нэгэ хахад — хоёр жэл хүрэтэр һунаагдаха аргатай. Тиихэдэ ямаршье түлбэри байхагүй, гэбэшье хүдэлмэриинь стаж таһалдуулагдахагүй, хуушанайнь ажал үлөөгдэхэ. Энэнь бaһал шухала удха шанартай бшуу.

Үхибүүд багадаа ходо ходо үбшэлдэг. Үбшэлһэн үхибүүнэйнгээ хойноһоо харууһалхынь тула ажалладаг түрэлхидтэ түлбэритэй амаралта урданьшье үгтэдэг һэн. Мүнөө тиимэ амаралта 14 үдэр хүрэтэр һунаагдаба. Хэрээ энээнһээ үлүү сагай хэрэгтэй болоо һаань, хоёр долоон хоногой түлбэригүй амаралта нэмэжэ үгтэхэ.

Жэл бүри үгтэдэг түлбэритэй амаралтын гурбан үдэрөөр һунаагдаһанда залуушье, олон хүүгэдтэйшье эхэнүүд баяртай ааб даа. Тиихэдэ тэдэнэр өөһэдгөө таарууу зохид сагта амаралтаа абаха аргатай байна. Үйлэдбэри дээрэ ажалай хүсэд бэшэ үдэр гү, али ажалай хүсэд бэшэ недели соо хүдэлхэ арга тэдэнэртэ олгогдоно. Дуратай һаа, тэдэ ээлжээнэй графигтай хүдэлмэридэ орожо шадана. Үйлэдбэридэ таараха байгаа һаань, эхэнүүд гэртээ ажаллаха аргатай.

Һургуулинууд болон хүүгэдэй саадуудта үхибүүдые бүри һайнаар эдеэлүүлдэг болохонь. Энэ ушарай һургуулиин наһа хүрөөдүй үхибүүдтэй ямаршье эхэдэ шухала байһаниинь элитэ. Энэ хэрэгтэ гүрэн горитой мүнгэ һомолхо, һургуулида ороодүй үхибүүдэй эмчэ зурааануудшье олошорхо байна. Ойрын жэлнүүдтэ үхибүүн бүхэн хүүгэдэй саадта гү, али яслида ябаха аргатай болохо юм.

Хүүгэдэй саадууд болон яслинуудта үхибүүдээ байлгаһанай түлөө мүнгэ түлэхэеэ болиходонь, олон үхибүүтэй бүлэнэрэй бюджедтэ алмалта, арьбалалта болохо бшуу. Мүнөөшье саад, яслинуудта үхибүүдые байлгаһанай түлөө түлбэри ехэ бэшэ гээд бодото байдалые элирүүлэн хэлэхэ хэрэгтэй. Жэлдээ дундаа зэргээр 80 шахуу түхэриг болодог. Энэнь саад, яслинуудта хэгдэдэг бүхы гаргашануудай оройдоол 15 процент болоно, харин үлөөшэ 440 түхэригыень гүрэн түлэдэг гээшэ.

Манай орондо байрын түлбэри мүн лэ ехэ бэшэ. Дундуур хэмжээнэй олзо доходтой бүлын бюджедэй 3—5 процент болодог шуу. Зүгөөр гаргашануудай тус статьягаар олон үхибүүтэй бүлэнэртэ хүнгэлэлтэнүүд мүн лэ хэгдэхээр хараалагданхай. Гүрэнэй тогтоогдоһон хэмжээнэй 50 процентыень тэдэ түлэхэ байна.

ПЕНСИДЭ ЭЭЛЖЭЭТЭ НЭМЭЛТЭ ХЭГДЭХЭ

Наһатай ба эрэмдэг болоожо, амаралтада гараһан хүнүүдэй пенсиин хэмжээе ехэ болгохо асуудалые Совет гүрэн урданьшье нэгэнтэ бэшэ хаража үзэһэн байха. Социальна тэдхэмжые һайжаруулха шэнэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол хадаа энэ шэглэлээр хэгдэһэн ээлжээтэ алхам болоно. Хүдэлмэришэдэй, мүн колхознигуудай абадаг эгээл бага хэмжээнэй пенси түрүүшын ээлжээндэ ехэдхэгдэхэ юм. Тэрээнһээ гадна, бүри урда тээнь томилогдоһон пенси, тэрэ тоодо эрэмдэг болоожо, тэдхэмжэдэ гараһан хүнүүдэй пенси шэнээр хаража үзэгдэхэ байна. Ушарынь гэбэл, һүүлэй арбан жэл соо СССР-тэ бодото салин хүлһэн 36 процентээр дээшэлһэн гээшэ. Тиимэ хадаа һүүлэй үедэ, 1970 ондо гээл даа, наһатай гү, али эрэмдэг болоожо, пенсидэ гараһан хүнүүд социальна талаараа адли бэшээр хангагдана бшуу. Энэ таарууу бэшэ ябадалые шэнэ тогтоол зайсуулна. Батажан жагсаһан социалис обществодо хүнһөө дулдыдаггүй шалтагаануудаар үйлэдбэридэ хабаададаггүй хүнүүдэй материальна байдал тухай иимэ ехэ анхарал оролдолго гаргагдана гээд энэ хоёр тогтоол үшөө дахин үнэншэмэ зүбөөр гэршэлнэ гэжэ хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ тэмдэглэхэ байнаб.

Александр ДЕДУЛ,
АПН-эй экономическа шэнжэлэгшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ОЙ МОДОНОЙНГОО БАЯЛИГУУДЫЕ АРЬБАДХАХА

ГАВАНА. Һаяхана Эрхэ сүлөөгэй арал дээрэ Ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэгдэбэ. Оронойнгоо ой модоной баялигуудые арьбадхаха, тэдэниие аюулһаа аршалан хамгаалха арюун һайхан зорилготой энэ хүдэлмэрие бэелүүлдэг хүн зоной һайндэртэ хүдэлмэришэд, таряашад, студентнүүд, һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ой модо тарилгада саг үргэлжэ хубитаяа оруулжа байдаг шуу. Революциин илаһан сагһаа хойшо орон дотор 1.2 миллиард залуу модод һуулгагдаһан байха юм.

Үнгэрһэн зуун жэлэй һүүл багта Кубын бүхы газар дайдын хахадһаань ехэнхинь үдхэн ой модоор хушаатай байһан юм. Американ компаниинуудай, нютагай засагаархидай эзэн бусаар энэ баялигыень хюдаһанһаань уламжалан, хооһон хуудам, элһэер хушагдаһан талмайнууд олошоржо, арал дээрэхи уһанай тэнсүүри алдагдажа эхилээ бэлэй. Тиимэһээл революциин илаһанай удаа ой модонойнгоо баялигуудые һэргээхэ зорилготой алхамуудые арадай засагаархидай хэжэ эхилһэн ушар гайхалтай бэшэ.

Мүнөө орон дотор ой модо тарихa хэрэг эрдэм наукын үндэһэн баримталагдан ябуулагдана. Кубын бүхы провинцинуудта Ой модо аршалан хамгаалха институдай филиалнууд бии юм. Энэ институт социалис оронуудай дүй дүршэл шудалдаг, орон дотороо һуулгагдаха ашаг үрэ ехэтэй ой модоной янза түхэлые шэлэдэг байна.

ПРОМЫШЛЕННА ШЭНЭ КОМПЛЕКС

БЕЛГРАД. Хорватиин Синь гэжэ бишыхан хото ойрын сагта Югославиин түмэр зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг промышленностиин томо түбүүдэй нэгэн болохонь. Эндэ бодхоогдожо байгаа хэдэн предприятинуудай бүтээн гаргаһан продукци холо бэшэхэнэ оршодог Сплит хотын онгосо бүтээлгын заводуудта хэрэглэгдэхэ байна. Һая болотор ороной эгээл гээгдэнги булан байһан Синь хотын хүгжэлтэдэ баригдажа байгаа комплекс ехэ нүлөө үзүүлхэ юм.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭД БЭЛДЭГДЭНЭ

БУДАПЕШТ. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Венгриин кооперативуудта, гүрэнэй ажахынуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэд — агрономууд, инженернүүд, ветеринарнуудай тоо 50 шахуу процентээр нэмээ юм. Хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдые олоор бэлдэхэ зорилгоор гүрэн түрын хараалһан программые бэелүүлһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа бшуу.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгоор шэнжэлхы хүдэлмэри орон дотор үргэнөөр ябуулагдана. Мүнөө үедэ эрдэм-шэнжэлгын институдуудай лабораторинууд дотор залуу эрдэмтэд 50 гаран шухала асуудалаар ашаүрэтэй шэнжэлгэ хэжэ байнхай. Имагтал байгша ондо Венгриин хүдөө ажахын дээдэ һургуулинууд хоёр мянга шахуу залуу мэргэжэлтэдтэ диплом барюулжа, ажалайнь арюун замда үдэшэхэ юм.

ХИМИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР ХҮГЖЭНЭ

СОФИ. Болгариин химическэ промышленностиин хурдан түргөөр хүгжэжэ байһан ушар Советскэ Союзтай тогтоогдоһон аша үрэтэй экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбоонһоо сэхэ дулдыдана гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ НРБ-гэй химическэ промышленностиин министр Георгий Панков мэдүүлээн байна. СССР-эй туһаламжаар баригдаһан предприятинууд һалбариин үйлэдбэрилдэг продукциин 55 процентые үгэнэ. Тиихэдэ мэргэжэл түгэс хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ СССР горитой туһаламжа хүргэдэг.

1990 он хүрэтэрхи хугасаада СССР НРБ хоёрой хоорондо материальна үйлэдбэрие мэргэжүүлхэ ба хамжаанай үндэһэн дээрэ гаргаха талаар зохёогдоһон генеральна схемэ хоёророной экономическа харилсаагаа, тэрэ тоодо химиин талаар үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ арга нүхэсэл хангана. Энэ программые амжалтатайгаар дүүргээд байбал, манай аха дүү партинуудай XXVI ба XII съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ найдамтай үндэһэн бии болохо һэн гэжэ министр онсолон тэмдэглээ.

Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор эрдэм наукын туйлалтануудые хурдан түргөөр нэбтэрүүлхэ зорилго химическэ промышленность шэнэ табан жэл соо урдаа табинхай гэжэ тэрэ заагаа.

(ТАСС).

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

«БАЙГАЛ» НЭЭГДЭЭ

Оронойм най ниислэл хотын үн хубида, тодорхойлбол, Ольяноводо тусхай фирменэ магазин нээгдэбэ.

Москва хотынхид Байкальская үйлсэдэ ба энэ үйлсэдэ ригдан бодхоогдоһон «Байл» кинотеатрта ехэл дуратай болонхой. Нёдондо нээгдэһэн «Байгал» ресторан энэ ажалуугшадташье, аяншалагшадташье тон һайшаагдаа юм. Мрамораар ба шулуугаар шэмэглэгдэһэн һаруул уужам залнууд, захилай стол, үнгэтэ зурагууд— эдэ бүгэдэ хүнэй сэдьхэлдэ һайханай мэдэрэл түрүүлнэ.

Н. КОСЕНКОВА.

УРАН ЗУРАГАЙ ВЫСТАВКЭ

Уһан шэрээр бүтээгдэһэн зурагуудай зургаадахи Бүхэсоюзна выставкэ Москва хотодо нээгдэбэ. Энээнэй урда тээ республика бүхэндэ харалганууд үнгэргэгдэжэ, эрхим зурагууд выставкэдэ шэлэгдэн абтаа.

Эдэ зурагуудай гол темэнь гэхэдэ, совет хүнүүдэй габшагай ажал, Эхэ оронойм най гоё һайхан байгаалинь мүн болоно. Д. Нерүгэй нэрэмжэтэ шангай лауреат Марина Миронова «Буряад орон» гэһэн темээр зурагуудые олоной анхаралда дурадхаа. Энэ хүдэлмэри ажалшадые гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэдэ бодото үүргэ дүүргэхэ гэжэ һанагдана.

ШАГНАГДАН УРМАШУУЛАГДАБА

СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерствын коллегиин болон гэгээрэлэй, дээдэ һургуулинуудай ба научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай президиум ороной дээдэ һургуулинуудай дунда дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Зүүн Сибириин технологическа институдай коллектив Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Эндэ үзэл суртаалай-хүмүүжүүлгын, һуралсалай-методическа ба эрдэм шэнжэлгын, дээдэ гарай мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хүдэлмэри һайнаар табигданхай юм.

Л. АЛЕНКИН.

ПНР-эй СЕЙМДЭ

ВАРШАВА. ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо З. Мадей экономикодохи байдал ба ПНР-эй 1981 оной арадай ажахын түсэб болон гүрэнэй бюджедтэ заһабари оруулха шухала тухай мэдээсэлтэйгээр Сеймэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Орон дотор тохёолдоһон шахардуу байдалай хойшолонгуудһаа уламжалан иимэ хэмжээ абаха шухала болоо гэжэ тайлбарилба. Промышленна продукциин хэмжээн гансахан январьда 10 процентээр, харин майда 18 процентээр хороо. Үйлэдбэрилгын хэмжээн байгша оной удаадахи һаранудташье хороохо шэнжэтэй. Национальна олзо доход үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ доошоо орохоор хүлеэгдэнэ.

Иимэ шахардуу байдал зайсуулха ба экономикоёо тогтууритай болгохо программын гол шэглэлнүүд гэбэл: түүхэй элүүдэй нөөсэ хэрэглэлгын талаар арьбалалгын гурим улам шангадхаха; нүүрһэ малтан абалгын хэмжээе нэмээхэ; сааpһан мүнгэнэй үнын уналгые хаһаха гэхэ мэтэ болоно.

Юумэнэй сэнгүүдые дээшэлүүлгэ һайшаагдахагүй хэмжээн мүн гээд правительство мэдэнэ. Тиигэбэшье оромнай хүшэр байдалда оронхсой, иимэ хэмжээ абаагүй һаа—экономико түргэнөөр заһаруулжа шадагдахагүй гэжэ З. Мадей тэмдэглэбэ. Гадаадын худалдаа наймаанай хэрэгые дары заһаруулха шухала. Энээгээр оронон олзо оршонууд гадаадын үри түлэхэ ба элдэб хэрэгсэлнүүдые гадаадаһаа худалдан абахын тула хүрэхэгүй байна. Түгшүүрилтэ байдал хэзээ зайсуулагдахаб гэжэ мүнөө хэлэхэнь бэрхэтэй. Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе зүришэлдөөнэй урда тээхи хэмдэнь хүргэхын тула З. Мадейн хэлэһэнэй ёһоор, гурбан жэл, промышленна үйлэдбэрилгын талаар гурба - дүрбэн жэл, национальна доходой талаар таба-зургаан жэл хэрэгтэй болохо байна. Удаадахи табан жэлэй эхсэр лэ Польшын гадаадын үри зээли бага болоожо магад гээд найданабди, — гэнэ.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

ЖЕНЕВЭ. ООН-ой гол органуудай нэгэн—Экономическа ба социальна соведэй (ЭКОСОС) ээлжээтэ хоёрдохи сесси Женевэдэхи Нацинуудай ордон дотор болоожо байна. Июлиин 24 болотор үргэлжэлхэ энэ сессиин зүблэхэ зүйлдэнь уласхоорондын харилсаа холбооной шухала асуудалнууд оруулагданхай. ЭКОСОС-то хабаададаг 54 гүрэниие түлөөлһэн делегадууд ООН-ой социально - экономическа ябуулгын саашанхи зорилгонуудые хараална. Эдэнэр дэлхэйдэхи экономическа байдал, гүрэнүүдэй хоорондын худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудые мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ болоно.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС АПН

ДОТООДЫН БА ГАДААДЫН ПОЛИТИКА ТУХАЙ

Ф. МИТТЕРАНАЙ ИНТЕРВЬЮ

ПАРИЖ. Франциин Республикын президент Ф. Миттеран Парижай «Монд» газетэдэ интервью үгэхэдөө, дотоодын ба гадаадын политикын хэдэ хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтоо.

Франциин правительствада министрнүүд - коммунистнуудай хабаадалга тушаа США-гай гүрэнэй секретариин тунхаглаһан мэдүүлгые «хашалта хэхэ һанаатай ябуулга» гэжэ тайлбарилба. Франциин политика Францида тодорхойлогдодог. Франциин ба француузуудай ашаг туһада харюусадагһаа ондоо бодомжонуудые гүрэнэй толгойлогшын хүтэлбэри болгоо һаань, тон таарахагүй ябадал болохо байгаа.

Энэ асуудалые баруун тээхи оронуудай хэблэл, радио болон телевидениин дамжуулдаг мэдээсэлнүүд тухай хэлэхэ зуураа, президент иигэжэ тэмдэглэбэ: дан олон шэнжэлэгшэд өөһэдыңгөө хамарһаа саашанхи юумые харадаггүй байна. Дүрбэн миллион 500 мянга тухай француузууд кандидадууд-коммунистнуудта, удаа тээнь намда, социалис партиин кандидадуудта дуугаа үгөө. Теэд юун дээрэһээ тэдэниие холодхохо ёһотой болонобиб, юундэ Франциин политическэ ажабайдалһаа тэдэниие зайсуулан, хэдэн миллион хүнүүдые гомодхоохо ёһотой болонобиб, ойлгоногүйб.

Правительствада министрнүүд-коммунистнуудай оролһонтой дашарамдуулан, сэрэгэй мэдээнүүдые Францида үгэлгэ хизаарлаха гээд США-гай һанаашалжа байһан тухай асуудалда харюусахадаа, Ф. Миттеран иигэжэ мэдүүлээ: сэрэгэй аюулгүй байдал хангалгын асуудалаар элирүүлэн найдуулааш гэһэншүүгээр Америкын телекомпаниинуудай нэгэн баталан мэдээсэлэн байна. Хооһон үгэ буруушаалтагүй гэлсэдэг. Министрнүүдэй Совет коллективээ харюусалга даадаг. Имагтал эндэ ороной политика тодорхойлогдодог юм. Бусад асуудалнуудые абаад үзэбэл, министр бүхэн өөрын тон харьялта зорилго дүүргэдэг, тэрээниие ондоо асуудалнууд хамаардаггүй. Республикын президент илангаяа гадаадын харилсаанай ба оборонын талаар шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Үүргэ уялгануудые тиигэжэ хубаалга хэниинешье хохидолдо оруулдаггүй. Иимэ хубаарилга ороной аюулгүй байдалда хабаатай бүхы хэрэгүүдые сэхэ, өөрөө хинаха гэһэн минии хуулита эрмэлзэлые элирхэйлнэ.

Ф. Миттеран франко-американ харилсаан тушаа хэлэхэдээ, банкнуудай бүридхэлэй ехэдхэгдэһэн түлөөһэ нүүдые США-гай хэрэглэдэг банинаниинь тон таарахагүй ябуулга гэжэ нэрлэбэ. Юундэб гэхэдэ, тиимэ ябуулга Баруун Европын оронуудай экономическа байдалда тон хохидолтойгоор нүлөөлнэ.

Франциин ба США-гай хоорондын бусад арсалдаануд тухай хэлэхэ зуураа, Ф. Миттеран иигэжэ тэмдэглээ: Түбэй Америкэ тушаа США-гай баримталдаг политика тухай горитой ажаглалтануудые хэхэ байнаб. Хархис диктатор засагуудта түшэглэн, дарладаг мүлжэдэг зонхилогшо балшуулһаа хахасахые тэндэхи оронуудай арадууд хүсэнэ. Хүн зоной тон багахан хубинь бүхы баялигуудые барандань шахуу эзэмдэн ашаглана. Энээндэ арад зоной дураа гүтан зэбүүрхэлгын ушар шалтагааниие олгоногүй байжа болохо аал? Эндэ коммунистнуудай һүйдхэлэй хүдэлмэри тухай бэшэ, харин үгытэй ядуу байдалтай, доромжолго бапамжалгатай эсэхэ дурагүй байһан тухайдань хэлэгдэнэ. Баруун тээхи оронууд эдэ арадуудые диктаторнуудай дарлалта доро үлэхыень баадхаха бэшэ, харин туһа хүргэхэ зэргэтэй.

Баруун тээхи оронуудай хоорондо зүришэлдөө үүдхэдэг бусад асуудалнуудай тоодо — промышленна хүгжэнги оронуудай ба хүгжэжэ байгаа оронуудай хоорондын харилсаануудые, валютын талаар уласхоорондын холбооной гурим ороно гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Ф. Миттеран дотоодын политическэ асуудалнууд дээрэ тогтоходоо, Национальна суглаандахи тон олонхиие социалис партиин эзэлдэг болоһыень һануулба. Энэ ушар саашадаа холын хараа бодолтой политика баримталан бэелүүлхэ арга олгоно. Энээнэй үндэһөөр республикын президент һунгагдаһан байна гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

ОНСО УДХА ШАНАРТАЙ СЕССИ

ПАРИЖ. Шэнэ зарлалай Национальна суглаанай сесси эндэ нээгдээ. Франциин парламентын энэ жэлдэ хүдэлмэреэ һэргээлгэнь онсо удха шанартай байна. Зүүнэй үзэл бодолтой партинууд —социалис, коммунис ба зүүнэй радикалнуудай хүдэлөөн гэжэ партинууд табадахи республикын түүхэтэ анха түрүүшынхеэ парламентын доодо палатада олонхиин дуугаар һунгагдаа. Засаг баридаг, олонхи һуури эзэлдэг байһан партинууд— республикые дэмжэдэг нэгэдэл, француз демократиин түлөө союз — засаг бариха болинхой. Июниин 14, 21-дэ парламентын һунгалтын болоһоной эсэстэ Национальна суглаандахи хүсэнүүдэй хубаарал иимээр бүриилдэһэн байна. Коммунистнууд һүүлэй 34 жэлэй турша соо анха түрүүшынхеэ һунгалтын һүүлээр правительствын бүридэлдэ оробо.

Хоёр недели соо үргэлжэлхэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ: гүрэнэй бюджедтэй холбоотой асуудалнууд, нютагай засагай зургаануудай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые ехэ болгохоор хараалһан хуулиин проект, тэрэшэлэн амнисти тухай, онсо хуули заршам бэелүүлдэг зурган — гүрэнэй аюулгүйе сахиха сүүдые болюулха тухай асуудалнууд табигдаа.

Премьер-министр П. Моруа ерэхэ неделидэ юрэнхы политикын асуудалнуудаар Национальна суглаан дээрэ правительственна мэдүүлгэ соносхохо. Депутадууд һанал бодолнуудаа хэлэхэ. Удаа тээнь, Конституцитай зохилдуулан, этигэмжэ тухай асуудал правительство табиха.

ФКП-гэй парламентска бүлэгэй тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: депутадууд-коммунистнууд зүүнэй үзэл бодолтой олонхиин бүрин эрхэтэ гэшүүд болоно, шэнэ политикые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ бүтэмжэтэй, харюусалгатайгаар залан шууд туһа хүргэхэ. Энэ политикын түлөө хэдэн миллион һунгагшад дуугаа үгэһэн, Ф. Миттераниие республикын президентээр һунгаһан, парламентдахи зүүнэй үзэлтэй олонхиие бүридүүлһэниинь элитэ.

ХҮҮГЭДЭЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

БАЙГАЛ ДАЛАЙН ЭРЬЕДЭ

Лагериин туг үргэгдэжэ байна.

Байгал далайн эрьеэр хониноо зорихдомнай. «Энхэлгэ», «РДЮСШ-гай спортивна лагерь» гэһэн бэшэгүүдтэй гадаханууд зүүн гар тээшэ заяба. Тэрэ заахан эгэ тээшэнь дардам харгыгаар годироод түйлэгэдэһөөр ябахада, спортивна лагерь үнгын түгүүд намилзалдан, холоһоо харагдаха.

Хүүгэдэй хоморор харагдахада, угаа гайхалтай байба. Мэдэн гэһээмнай, тэдэнэйгээ хоол барьад, тэдэнэй амарха сагынь болоһон байгаа.

—Час хахад соо унтажа амарха ёһотой юм. Тиигэжэ дахин һорилго болоод даа, элдэб хүдэлмэриимнай эхилхэ,—гэжэ лагериин начальник А. С. Халбаев мантай уулзахада, даамжигаар хөөрэбэ.—Июниин 24-дэ бүүлаал, хүүгэдтэй хамта заһабари хэжэ, хамаг юумэеэ бэлэн болгообди. Үдэрэй дүрбэ удаа хүүгэд хоол барьдаг. Садатараа эдеэлдэг байха...

Нээрээшье, лагерьта амарха байгшадые һайнаар эдеэлүүлдэг гэжэ олигоодбо. Бидэнэй ошоходо, үдэрэйнь хоолдо мяхатай шүлэн, нягалһан хартаабхатай эльгэн үгтэһэн байгаа. Үхибүүд нормо дүүрэн хэдышье нэмэлтэ абажа эдихэ эрхэтэй.

— Энэ амархада, ехэ һайн, харана гүт, би тураад. Зүгөөр энэ ядарһан туралга бэшэ, манийе һайнаар эдеэлүүлнэ. Һорилго хэжэ, бэеын тамирай шанга болоһоной тэмдэг ха юм,—гэжэ эдир барилдаашан Алеша Цыренов хөөрэнэ.

Улаан-Үдын һурагшад — эдиршүүлэй болон хүүгэдэй спортивна республиканска һургуулида ябадагууд эндэ энэ год түлэб амарна. Бүхы дээрэ 162 хүн. Тэдэнэр найман бүлэг болоно хубааранхай. Бүлэг бүхэн өөһэд өөһэдын тренертэй юм.

Эдир спортсменүүд эндэ ямаршье амарха бэшэ. Харин бэе махабадаа һорижо, спортивна шадабарияа дээшэлүүлхэ зорилготой.

Спортивна ямар зүйлнүүдээр һорилго болодог юм?

Классическа барилдаан, бокс, һур харбалга, стол дээрэ наададаг теннис, волейбол мэтын зүйлөөр секценүүд хүдэлнэ. Боксоор С. Н. Цыбиков, С. Д. Бэхэзэгэшэев, теннисээр П. Ф. Новак, һур харбалгаар мастерта кандидат Б. Х. Будаев, классическа барилдаагаар спортын мастернууд С. В. Шевченко, Ф. Б. Бушаев болон бусад—хамта 10 тренер өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарияа эдир спортсменүүдтэ дамжуулан үгэдэг. Мүнөө жэлдэ волейболой секци анха түрүүшээ хүдэлнэ. Бүхы волейболистнуудые Б. М. Аюшеев һорноо.

Бүхы хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагдаһан классическа барилдаанай, теннисэй тусхай зал бии. Тиихэдэ волейболой, һур харбалгын талмайнууд түхеэрэгдэнхэй.

Хүмүүжүүлгэшэдынь багашуул бага ма... Жэшээнь, өөрөө А. С. Халбаев—олон жэлэй дүршэлтэй багша хүн. Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор Д. Ц. Доржиев ахалагша хүмүүжүүлэгшөөр томилогдоһон.

Юрэдөө, һорилгоһоо гадна, хүмүүжүүлгэшэдтэй, эдеэ хоол бэлдэлгэшэдтэй хамта хореод хүн эдир спортсменүүдэй амаралтые һайнаар үнгэргүүлхэ гэжэ оролдожо байна.

П. ДОНДОГОЙ.

Һур харбагшад һорилго хэнэ.

ҺУР ХАРБАЛГААР СССР-эй КУБОГТА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ МҮРЫСӨӨН

ХАРЮУСАЛГАНЬ ЕХЭ

Һур харбалгаар СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшын үдэр болоһон шанга тэмсэл тухай энэ репортаж соогоо хөөрэхэмнай.

Тодорхойлон хэлэбэл, ороноймнай 31 хотын 140 гаран мэргэшүүл, тэрэ тоодо уласхоорондын классай спортын 33 мастер сагаалса дээрэ гаража, хаба шадалаа туршана, хёрхо мэргэнээ үзэлсэнэ. Москвагай Олимпиин наадаанай чемпионка, спортын габьяата мастер Кетеван Лосаберидзе, энэ Олимпиадада мүнгэн медаляар шагнагдаһан Борис Исаченко, командна тоосоогоор Европын чемпион Владимир Чендаров гэгшэдэй ерээ һаань, тэмсэл бүри шанга, һонирхолтой болохо байгаа бшуу.

Л. Шикота.

Саб сагаахан хубсаһатай, хүдэр шамбай бэетэй, номо һаадагаа һүйбаданхай хүбүүд, басагадай зэлэ татан зогсожо, «эбэр номынгоо» хүбшэргэйе «дүлэ таратар» татаад, мэргэн түргэн годлинуудаа сагаалсын тэг дунда буулгажа байхыень хараха-да, гушан гурбан баатарай үльгэр онтохон сооһоо гаража ерээд байһандал адляар үзэгдэхэ юм. Теэд эдэмнай үльгэр домог соо хэлэгдэдэг жаргалта һайхан байдалые бодотоор бэелүүлһэн Совет засагай һур жабхалангай магтаал солые шэнхинээтэ годлинуудаараа дуудажа байна ха юм даа...

—Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн хододоо шанга тэмсэлдэ үнгэрдэг. Ушарынь юуб гэхэдэ, харбагша бүхэн шадаал һаа, үндэр үрэ дүн түйлахые оролдохоһоо гадна, командала түрүү һуурида гаргахые эрмэлзэдэг байна. Тиимэһээ хүн бүхэнэй харюусалга улам дээшэлдэг юм,—гэжэ СССР-эй Спорткомитедэй гурэнэй тренер Г. А. Гордиенко хөөрэнэ.

Энэ хэлээшынь тон зүб байһые мүрысөөн элирхэйлэн гэршэлбэ. Харбалга бүхэнэй һүүлээр соносхолой хэгдэхэдэ, түрүүлжэ ябагшад һэлгэнэ.

Эхэнэрнүүд 70 метрһээ харбажа эхилбэ. Залуушуул зали ехэтэй, спортсменүүдэй үндэр нэрэ зэргэһээ тунхаригүй байһанаа харуулаа. Уласхоорондын классай спортын мастернууд Лхамажаб Дабаева, Ольга Рогова, Ригта-Федорова гэгшэд түрүүшээр урагшаа гараа бэлдэй. Уданшьегүй гэхэ гү, али гурбадахи ээлжээнэй дүн гаргахада хүлеэгдээгүй ушар болоно, залуу харбагшад Юрате Шерейките Ирина Леонова хоёр годлинуудаа табиха бүреэ эрхимлэжэ ябагшадаа ахи ахиһаар, тэдэнээ хүсэжэ, урдань оробо ха юм.

Эгээл холын зайда мүрысөөнэй дүүрэхэдэ, Ю. Шерейките гэгшэ 316 очкотойгоор илалта түйлаба бшуу. Юрате 1964 ондо Литвагай ССР-эй Клайпеда хотодо түрэһэн, манай орон дотор һур харбалгаар эгээл эдир спортын мастер болоно. «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй нэгэдэхи суглуулагдамал командын гэшүүн Ю. Шерейките ерэхэ жэлдэ 11-дэхи класста һураха. Тэрэ бүхэсоюзна болон уласхоорондын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ илажа гаранхай. Юрэдөөл, Юрате эбэр номын хүбшэргэйе татажа бай гэмээр үндэр, хүдэр бэетэй басаган юм.

Энэл командын түлөөлэгшэ Лх. Дабаева арбан очкогоор гээгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ. И. Леонова, Н. Бутузова (хоюулаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдһээ), О. Рогова («Трудовые резервы»), Р. Федорова (хүдөөгэй спортын бүлгэмүүд), Э. Суйтс («Динамо») гэгшэд удаадахи һууринуудта гараа.

60 метр. Эндэ Ю. Шерейките эршээ һуларуулангүй харбажа, 318 очко абаад, дүн хамта 634 очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

Гэбэшье уласхоорондын классай спортын мастер И. Леонова энэ зайда бултанһаа һайнаар харбаа—323. Тиигэжэ тэрэ 623 очкотойгоор хоёрдохи һуурида гараба. Тус тустаа 613 очкотой Лх. Дабаева, Н. Бутузова гэгшэд удаадахи һуринуудые эзэлнэ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй нэгэдэхи команда эрхимлэнэ—2437 очко. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нэгэдэхи команда эдэнэрһээ 77 очкогоор гээгдэнэ. Хүдөөгэй мэргэшүүл гурбадахи һуурида гараба.

Һаяхан Италиин Пунто-Алло гэжэ курортно хотодо болоһон дэлхэйн чемпионадта дүрбэдэхи һуури эзэлһэн Владимир Ешеев (Шэтэ, «Динамо») хододоо жэгдэ һайнаар харбадаг юм. Эндэ 90 метрһээ харбахадаа, тэрэ 303 очко тудажа, илалта түйлаа. Энэнь тэрэнэй тогтооһон дэлхэйн рекордһоо 19 очкогоор багашье һаа, дэлхэйн чемпионадта харуулһан үрэ дүнгһөө һуларгүй дээшээ байна. 70 метртэ 321 очко абаад, тэрэ түрүү һуури эзэлжэ ябана.—621 очко. Тиигэжэ В. Ешеев СССР-эй кубогта табадахяа хүртэхын түлөө эршэмтэйгээр мүрысэнэ.

Лх. Дабаева.

Эгээл холын зайда Э. Чекмазов (Баку, хүдөөгэй ДСО), К. Школьный («Спартак») гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

СССР-эй арадуудай VII Спартакиадын чемпион Европын чемпионадта мүнгэн медаляар шагнагдаһан Владимир Максимов (Зэбсэгтэ Хүсэнүүд) хёрхо мэргэнээр харбажа, дүн хамта 606 очкотойгоор хоёрдохи һуурида гараба. Дэлхэйн энэ жэлэй чемпионадта хабаадаһан уласхоорондын спортын классай мастер Станислав Забродский (Харьков) оройдоол 19-тэй боложо ябаашье һаа, һүүлэй үедэ ехэ амжалта түйлаһан байна. Тиин мүнөө 599 очко абаад, гурбадахи һуури эзэлнэ. С. Телига, В. Байдачный, Э. Чекмазов гэгшэд эрхим зургаанай тоодоороно.

Түрүүшын үдэрэй дүнгүүдээр эрэшүүлэй дундаһаа «Динамын» нэгэдэхи команда 2317 очкотойгоор эрхимлэбэ. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй нэгэдэхи командын эрэшүүл эдэнэрһээ оройдоол 11 очкогоор гээгдэнэ. («Буревестник»), хүдөөгэй ДСО-гой суглуулагдамал командануд удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Манай мэргэшүүл сооһоо уласхоорондын классай спортын мастер Ц. Жамьяндашиева («Динамо»), Ц. Цыренжапов (Зэбсэгтэ Хүсэнүүд) илангаяа һайнаар харбана. Тиихэдэ В. Гуров, К. Эрдынеев «Спартагай» суглуулагдамал командые түлөөлнэ.

Юрэдөөл, ямар командын, хэнэй илажа гараха байһые урдашалан хэлэхэнь үшөөл эртэ. Спортын ветерануд О. Рогова, Л. Шикота, Э. Суйтс, М. Дабаев, Н. Файнштейн, А. Аулов, И. Вилков болон бусад бүхы арга боломжоёо, мэргэжэл шадабаряа гүйсэд харуулаадүй байһаар гээд хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүнөөдэр — мүрысөөнэй гурбадахи үдэр.

Б. М. ЖИГЖИТОВ,
З. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

ХОТО хүдөөгэй hонин

АМЖАЛТАТАЙ

Буряадай куклануудай театрай нэгэ бүлэг артистнууд хадата Ахын районой хүдөө нютагуудаар ехэ амжалтатай ябажа байна. Тэдэнэр эдир үетэндэ залуу драматург Баатар Романовай пьесээр найруулагдаһан «Мүнхын хара уһан» гэжэ зүжэг харуулаа. Тиихэдэ театрай артистнууд хэдэн концерт районой малшадта табижа, халуун альга ташалгаар угтагдаа.

Театрай нүгөө бүлэг артистнууд Шэтын областиин ажалшадта «Баабгай яагаад хүн болооб?», «Поп ба тэрэнэй хүдэлмэришэн Балда» гэһэн зүжэгүүдээ харуулжа ябаһанаа бусажа ерэбэ. Энэшье бүлэг артистнууд амжалтатай.

В. ГАЛДАНОВ.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ЭРХИМЛЭГШЭД

«Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө конкурс хаа хаанагүй заншалта болонхой. Юрэнхыдөө конкурснууд социалис мүрысөөнэй нэгэ шата байхаһаа гадна, хүдэлмэриин шанар, мэргэжэл дээшэлүүлхэ онол арга болодог. Хурамхаанай районой медигүүдэй дунда иимэ конкурс һаяхана үнгэрэгдөбэ. Барханай участково больницые даагша Санжидма Мункоевна Бадмаева нэгэдэхи һуури эзэлжэ, районой түбэй больницын фельдшер Валентина Сыжиповна Чимитова — хоёрдохи, Шаманскын фельдшерскэ пунктые даагша Наталья Ивановна Малыгина гурбадахи һуурида гараба. Конкурсдо шалгарагшадта үнэтэй бэлэгүүд, грамотинууд барюулагдаа.

В. БУДАЕВ.

Хурамхаан.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ» — тогтоол. «Сагаан алтаа» сэбэрээр абая! «Зохид шиншэбэри» — Ю. Мануевай корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна комитедүүдтэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Галута-Нурай узловой станцида болоһон нэмэл бэшэгэй үдэр. «Бүхы хүсэнүүдээ элсүүлээ һаа» — Л. Левченкын статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ» —тогтоол. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һониной дээжэ. Һур харбалгаар СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. «В. Ешеевэй мэргэн годлинууд» —репортаж.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 5-һаа 11 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 5

ДАЛАЙН БА ГОЛ МҮРЭНЭЙ ФЛОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.15 — «Будильник». 10.45 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 11.45 —«Элүүр энхэ байлга». 12.30 —«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 14.45 —«Алжирай национальна һайндэртэ —Бэеэ даанхай байдалай үдэртэ». Киногой программа. 15.15 —«Театртамнай ямар һонин бииб? СССР-эй арадай артист С. В. Образцовой хүтэлбэри доро Гүрэнэй түбэй куклануудай театрай фильм»—шэнжэлэл харуулагдаха. 16.45 —«Мүнөөдэр — Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». РСФСР-эй гол мүрэнэй флодой министр Л. В. Богров дамжуулгада хабаадалсаха. 17.05 —«Танай бэшэгүүдээр». Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ программа. 17.55 —«Мүнөөдэр—Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр» — СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко дамжуулгада хабаадалсаха... 18.15 —«Манай секретарь». «Коммунистнууд» гэһэн циклһээ телевизионно баримтата фильм. 18.45 —Уласхоорондын һонин. 19.30 — 19.45 —Забһарлалга. 19.45— —«Шандаган магнитофонтой болоод...» — мультифильм. 20.00 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00— Боксоор уласхоорондын мүрысөөн. Хахад финал. Гаванаһаа дамжуулга. 22.00 —«Время». 22.35 — «Футболой шэнжэлэл». 23.05 «Танил аялганууд». Театрай, телевидениин ба киногой хүгжэм. 23.50 —Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА.

«Орбита». 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Илагшад». Фронтдо нүхэсэшэдэй клуб. Түмэр замай сэрэгшэд-ветерануудай уулзалга. 16.50 —«Театрай соносхолнуудай дэргэдэ». 17.50 — «9-дэхи студи». 18.50 —Спортын программа. Гандболоор уласхоорондын мүрысөөн. Болгари —СССР. Болгариһаа дамжуулга. 2. Дзю-догоор СССР-эй чемпионат. 19.45 — «Дай капитана» —телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери), 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашул!». «Фигэй ушаралта ябадалнууд» — мультифильм. 21.15 —«Киногой һонин». 22.35 —«Морские ворота» —телевизионно уран һайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Мелодии Верийского квартала» — уран һайханай фильм. 11.40—Хотонууд тухай телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—СССР ба Корейн Арадай Демократическа Республика хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсагга тухай договорто гарай табигдаһаар 20 жэлэй ойе угтуулан. Кинопрограмма. 16.05—Ф. Шуберт. Хүгжэм. 16.40 — «Телестадион». 17.15 — Үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин һурагшадай концерт. 17.30—«Манай сэсэрлиг».

Улаан-Үдэ. 18.00—Шэнэ һонин. 18.10 — «Спортын һонин».

«Орбита». 19.00 — «Ушастик ба тэрэнэй хани нүхэд»—мультфильм. 19.15—«Арадай аялганууд». 19.30 — 19.45—Забһарлалга. 19.45—«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө!». 20.15— М. Е. Салтыков-Щедрин. «Смерть Пазухина» — Моссоведэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ театрай фильм-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35 — Боксоор уласхоорондын мүрысөөн. Гаванаһаа дамжуулга. 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Рассказы о Кешке и его друзьях» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 14.15—Дзю-догоор СССРэй чемпионат. 14.50 —«Петугхан», «Хүхюун клоун тухай үльгэр»—мультфильмнүүдэй программа. 15.10 — «Футболой шэнжэлэл». 15.40 —Тамаралгаар уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй Великобритани. 16.20 — «М. Шолоховой хуудаһануудаар» — фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 16.55—Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа. 17.50—Соносхолнууд.

«Орбита». 18.00—«Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Барилгашан». «Удаарһанн барилгын ушаруулдаг хохидол».

«Орбита». 20.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул! «Лоскутик ба үүлэн»— мультфильм. 21.15—Уласхоорондын һонин. 22.00 — «Время». 22.35 — «Засада»—уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита. 8.50 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Смерть Пазухина»— фильм-зүжэг. 11.50— Совет дуунуудай концерт. 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10— Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35—СССР ба Румынии Социалис Республика хоёрой хоорондо харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай хэлсээнэй ойе угтуулан. Киногой программа. 15.55—А. Бородин. Хүгжэм. 16.25 — «Һурган хүмүүжүүлэгшэ» — телевизионно журнал. 16.55—«Самый красивый конь» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 18.15—«Саян»— хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 19.05 — «Байгал» программа (буряадаар). 19.35—«Зүүн Сибирь» — киножурнал.

«Орбита». 19.45—«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00—«Эхэ оромнай, шам тухай манай дуунууд». 20.45 — СССР-эй уран зохёолшодой VII съездэ зорюулагдаһан уран шүлэгэй үдэшэ. 22.00—«Время». 22.35—«Киногой һонин». 23.20 —Арадай инструментнүүд дээрэ наадагшадай Бүхэроссин конкурсын лауреат Ш. Амиров наадаха (балалайка). 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 21.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (М) — «Спартак» (М).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00—Үхибүүдтэ. «Рассказы о Кешке и его друзьях» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 14.15 — Фильм-концерт. 15.20— «Баабгайхан ба горхон соо байдаг нүгөө амитан», «Саругасима аралай һармагшан»— мультфильмнүүдэй программа. 15.40 — «Орлёнок» телестудиин юнкорнууд Ленинградай пожарно-техническэ училищиин начальник М. П. Захаровтай уулзаха. 16.25—СССР-эй арадай артистка О. Бардинагай концерт.

Улаан-Үдэ. 17.00—Арадай дуунуудай республиканска конкурсһоо. 17.50—Соносхолнууд. 18.00 — Үхибүүдтэ. «Собака и кот» — куклануудай театрай зүжэг.

«Орбита». 18.15 — «Ороной таряалан дээрэ». 18.30—«Уран гартан». 19.00 — «Эрдэм наукын һонин». 19.30—19.45—Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45—Фильм-концерт. «Клаудио Вилла дуулаха».

«Орбита». 20.00—«Уран зураашад тухай хөөрөөн». 20.35 —Фильм-концерт. 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул». «Шэдитэ экран». 21.15—Дзю-догоор СССР-эй чемпионат. 21.40 — Парашютна спортоор социалис оронуудай чемпионат. 22.00 — «Время». 22.35— «Здравствуй, доктор» — телевизионно уран һайханай фильм.

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Сказ» гэжэ ород арадай инструментнүүдэй квартет наадаха. 10.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.35 — «Бага наһанһаа угтайб». В. Астафьев. «Ягаан дэлһэтэй морин». 12.20—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—«Хүдөөгэй һонин» — киногой программа. 16.35— «СССР-эй арадуудай дуунууд ба хатарнууд».

Улаан-Үдэ. 17.05—«СССР-тэ болоһон Монголой Арадай Республикын соёлой үдэрнүүд» (үнгэтэ). 18.25—«Байгал» программа.

«Орбита». 18.50— Монголдо Арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойе угтуулан. «Найрамдал» — монголоор «Дружба». 19.30 — 19.45—Забһарлалга. 19.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ» 20.00—РСФСР-эй габьяата артистка Г. Карева дууллаха. 20.25—«Хүн ба Хуули». 20.55 — «Линия жизни»—телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35—Марк Рейзенэй хабаадалгатай фильм-концерт. 23.10—А. П. Чеховэй рассказуудые СССР-эй арадай артист А. Борисов уншаха. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Динамо» (М).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Үхибүүдтэ. «Рассказы о Кешке и его друзьях» — уран һайханай фильм. (3-дахи сери). 14.20— «Москва ба москвагайхид». 14.50 — «Емелино счастье». «По щучьему велению» гэһэн онтохоноор найруулагдаһан Хүүгэдэй түбэй театрай фильм-зүжэг. 16.20—«Һурагшадай үйлэдбэриин...».

Улаан-Үдэ. 16.55 —Соносхолнууд.

«Орбита». 17.05—«Горнистнууд, харюусагты!». 17.35— «Ород хэлэн». 18.05—«Орлёнок» телестудиин концертнэ зал.

Улаан-Үдэ. 18.50—«Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туһаламжа». 19.30—Фильм-концерт.

«Орбита». 20.00 —«Ректор» — телевизионно баримтата фильм. 20.30—«Ородой түүхэтэ дуунууд». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Лоскутик ба үүлэн»—мультфильм. 21.15 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». 22.00 — «Время». 22.35—«Гамлет» Щигровского уезда» — телевизионно уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Линия жизни»— телевизионно уран һайханай фильм. (1дэхи сери). 11.10— «Дуун хүнтэй суг үлэдэг». 11.55—Телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 12.25 —Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—«Шинии ажал — шинии амжалтанууд». Кинопрограмма. 16.20 —Уласхоорондын конкурснуудай лауреат А. Корсаков наадаха. 16.35 — Н. Некрасов. «Ород эхэнэрнүүд». 17.05 — «Лето в Заборье» — телевизионно уран һайханай фильм. 18.10— «Арад зоной эрилтэ хангалга —бултанай хэрэг». Арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха албанай хүгжэлтэ тухай. 18.40— «Монголдо Арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойе угтуулан». «Экран хани нүхэдөө суглуулна». СССР—МНР.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

«Орбита» — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 20.25 — «Байгал» программа.

«Орбита». 20.55 — «Линия жизни» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляевай концерт. 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Великое противостояние» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 14.05 — «Оперо зохёое» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 15.25—«ПТУ-да яажа, ямар мэргэжэлдэ һургадаг бэ?» Ленинград хотын 45-дахи ПТУ тухай. 15.55 — «Горизонт».

Улаан-Үдэ. 17.00 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 18.00 — «Неподдающиеся» — уран һайханай фильм. 19.20—«Пионерия» — киножурнал.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

«Орбита». 20.00 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ арадай хатарай ансамблиин концерт. 20.25 — «Хани барисаан» — телевизионно журнал. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Гурбан нүхэд». 21.15 — Хүнгэн атлетикээр ехэ мүрысөөнэй урдатэ. 21.45 — «Арадай аялганууд». 22.00 — «Время». 22.35 — «Золотые литавры» — телевизионно уран һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика 10.05 — «Линия жизни» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 11.10 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.10 «Апсны-67» гэжэ дуу, хүгжэмэй ансамблиин концерт. 12.25 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Монголдо Арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойе угтуулан». «Монголой үндэр тэнгэри». 16.30 — Т. Хренников. «Нэгэдэхи симфони».

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Буряад орон-81» гэһэн программа (буряадаар). 17.35 — «ТВ-гэй адресат». 17.50 — «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Туяана» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй түсэбтэ табан жэл» (2-дохи дамжуулга). 18.30 — «Байгал» программа. 19.00 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан концерт. 20.00 — «Үнгэрһэн ба ерээдүйн үенүүдэй хоорондо». Японой эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудые һэргээхэ зорилготой империалис гүрэнүүдэй политикын уг удха тухай телевизионно баримтата фильм. 20.55 — «Линия жизни» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Зелёная Гура хотодо үнгэрэгдэһэн «Совет дуун» гэһэн фестивальда хабаадагшадай концерт. 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50— «Дивертисмент». Фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«С, Зита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Великое противостояние» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 14.05 — Узбегэй ССР-эй баледэй залуу артистнуудай концерт. 14.30 — «Кот в сапогах»—мультфильм (Япон). 15.45 — «Алтан наран тээшэ». Совет дунуудай концерт. 16.10 — «Звездочёт» — телевизионно журнал.

«Орбита». 16.55—«Шатарай һургуули». 17.25 — «Бауманцууд» — телевизионно очерк. 18.05 — «Хүбүүд, урагшаа!». 18.50 — «Арадай уран бүтээл». Телевизионно шэнжэлэл. 19.15 — «Зураг бүридэнь — наран». 19.30 — 19.45 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45—Үхибүүдтэ. Телевизионно фильм. 20.00— «Манай хото — манай гэр» гэһэн циклһээ дамжуулга. 20.35 — Фильм-концерт.

«Орбита». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Валя хээтэй хөөрэнэ...» 21.15 — «Танил аялганууд». Театр, телевидени болон киногой хүгжэм. 22.00—«Время». 22.35 — «Собака на сене» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери).

СУББОТО, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Е. Сорокина ба А. Бахчиев наадаха. 10.20 — «Линия жизни» — уран һайханай фильм (3-дахи сери). 11.20 — «Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга». 11.55 — «Спортлотогой» 28-дахи тираж. 12.05 — «Харгын аюулые зайсуулхын түлөө». 12.35 — «Радуга» — арадай уран бүтээлэй телевизионно программануудай уласхоорондын IV фестиваль. «Түрүүшын сэгээн һайндэр» (МНР). 12.55 — «Үе сагаа шагнан» — СССР-эй уран зохёолшодой VII съездын материалнууд.

Улаан-Үдэ. 13.45 — «Дуунтай уулзалга» (буряадаар). 14.25 — Буряадай загаһашадта зорюулагдаһан амаршалгын концерт. 15.05 — Киножурнал.

«Орбита». 15.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.30 — Монголой национальна һайндэртэ — Монголой революциин илалтын үдэртэ. «Тэмсэл» гэжэ уран һайханай фильм. 16.55 — «Ан амитадай ажамидарал». 17.55 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрэлдөөн. 18.25 — «П. И. Чайковскиин зохёолнууд». 18.50 — «Гурба, хоёр, нэгэ, ноль...» Израильда, ЮАР-та ба Пакистанда ядерна буу зэбсэгэй бүтээгдэһэн тухай. 19.45 — 20.00 — Забһарлалга. 20.00 — «Басагахан циркдэ» — мультфильм. 20.20 — «Таниие опереттэ урина». 22.00 — «Время». 22.35 — Хүнгэн атлетикээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР—США. 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Спартак». 01.45 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.55 — Үхибүүдтэ. «Повесть о настоящем человеке» — уран һайханай фильм.

«Орбита». 13.45 — «Москвичка» — телевизионно клуб. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.50 — Останкинай концертнэ студида РСФСР-эй арадай артист А. Мироновтой уулзалга. 17.30 — «Арад зондоо алба хэхэ» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 18.30 — М. Горький. «Мещане» — фильм-зүжэг. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Гурбан нүхэд». 21.15 — М. Твен. «Ажабайдалайнь ба уран зохёолойнь хуудаһануудаар». 22.00 — «Время». 22.35 — «Путина» — телевизионно уран һайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54. приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, инфо. мацин—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-03541. Заказ № 155 Индекс 5901.